

UNIUNEA EUROPEANA

Proiect finantat prin Phare

Severno-
Banatski

**PROGRAMUL STRATEGIC DE
DEZVOLTARE A TURISMULUI LA
NIVELUL ZONEI FORMATE DIN
JUDEȚELE TIMIȘ,
CARAȘ – SEVERIN ȘI MEHEDINȚI**

Srednje-
Banatski

Caraș-S

Cuprins

Metodologia utilizată în evaluarea potențialului turistic al zonei transfrontaliere.....	1-2
Analiza de potențial și resurse turistice naturale și antropice.....	3-33
Analiza diagnostic.....	34-36
Analiza SWOT.....	37-39
Programul Strategic de Dezvoltare a turismului la nivelul zonei formate din județele Timiș, Caraș – Severin și Mehedinți.....	40-42
Structura Programului Strategic de dezvoltare a turismului la nivelul zonei formate din județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți.....	43-49
Fișe de Proiect.....	50

CAPITOLUL 1

METODOLOGIA UTILIZATĂ ÎN EVALUAREA POTENȚIALULUI TURISTIC AL ZONEI TRANSFRONTALIERE

Pornind de la abordările teoretico–metodologice de până acum, cu privire la evaluarea potențialului turistic al zonei transfrontaliere s-au stabilit următoarele elemente de analiză:

- potențial turistic natural și antropoc (patrimoniul cultural)
- infrastructură generală
- infrastructură specific turistică
- calitatea mediului

Astfel, pentru resursele turistice naturale, au fost luate în considerare următoarele componente:

- Cadrul natural (relief, geomorfologie, vegetație, fauna, hidrografie, peisaj)
- Factori naturali terapeutici (ape minerale terapeutice, lacuri terapeutice, nămoluri terapeutice sapropelice, minerale, de turbă etc.), emanații naturale de gaze terapeutice (mofete, solfatare),
- Factorii sanogeni ai principalelor tipuri de bioclimă ai zonei
- Aree protejate (rezervații ale biosferei, parcuri naționale, parcuri naturale, alte rezervații și monumente ale naturii)

Pentru resursele turistice antropice, au fost luate în considerare următoarele componente:

- Monumente istorice (ansambluri, situri de tipul celor de arheologie, arhitectură, monumente de for public, monumente memoriale-funerare)
- Muzeu și colecții publice (muzeu monumente memoriale-funerare, colecții publice, artă și tradiție populară – manifestări tradiționale: serbări, festivaluri, târguri, șezători, obiceiuri și ritualuri tradiționale, sărbători etc.)
- Meșteșuguri populare tradiționale (țesături, covoare, costume populare, cusături, pictură pe sticlă și pe lemn, gravură ateliere de prelucrarea lemnului, metalelor, a pietrei, pielăriei)
- Instituții de spectacole și concerte
- Manifestări culturale anuale/repetabile

Pentru infrastructura specific turistică, au fost luate în considerare următoarele componente:

- Unități de cazare
- Instalații de tratament
- Săli de conferință, centre expoziționale etc.
- Pârții de schi și instalații de transport pe cablu
- Alte instalații de agrement (terenuri de golf, instalații de agrement nautic, parcuri de distracții, herghelii)
- Servicii specifice de turism (firme de turism, tour operatori)

Pentru infrastructura tehnică, au fost luate în considerare următoarele componente:

- Accesibilitatea la infrastructura majoră de transport
- Infrastructură edilitară
- Infrastructură de telecomunicații

CAPITOLUL 2

ANALIZA DE POTENȚIAL ȘI RESURSE TURISTICE NATURALE ȘI ANTROPICE

Valorile turistice ale zonei transfrontaliere formate din județele Timiș, Caraș Severin și Mehedinți sunt date de cadrul natural deosebit de bogat și variat, cu o multitudine de tipuri de relief, cu elemente de climă aflate sub influențe oceanice și submeridionale, cu o rețea hidrografică reprezentativă și un bogat fond forestier și cinegetic, toate acestea constituindu-se în destinații turistice cu grad mare de atractivitate.

Județul TIMIȘ

Din punct de vedere strategic, obiectivele de interes turistic se grupează în principal în șase zone importante și reprezentative.

Fiecare din aceste șase zone se caracterizează printr-un anumit specific care influențează potențialul turistic actual și care definește strategia de dezvoltare turistică a zonei respective.

Zona 1: Turism alternativ urban și periurban Timișoara

1. Amplasare

Zona este amplasată pe raza a șase localități și cuprinde comunele Dumbrăvița, Șag, Giroc, Moșnița Nouă, Sînmihaiu Român, Remetea Mare și Ghiroda precum și municipiul Timișoara în totalitate.

Numeroase zone de agrement sunt amenajate în jurul municipiului Timișoara (Pădurea Verde, Muzeul Satului Bănățean, Herghelia)

2. Vestigii arheologice, monumente și ruine medievale

În Timișoara se găsesc câteva vestigii arheologice și ruine medievale cât și monumente, cum ar fi: Fortificații de cetăți Timișoara – sec. XVIII; Castelul Huniazilor (1443-1447); Așezarea daco-feudală Cioreni – sec. III – IV; Fântâna Pașei (sec. XVII) (Calea Torontalului nr. 17). De asemenea, pe raza comunelor periurbane se află o serie de vestigii și monumente de interes turistic și cultural, zone cum ar fi: Așezarea neolitică (mil. III I. Chr.) în satul Chișoda, comuna Giroc; Cetatea de pământ (mil. II I. Chr.) în comuna Giroc; Cetatea turcească (sec. XIV - XVI) sat Ianova, comuna Remetea Mare; Ruine de mănăstire în satul Remetea Mare; Așezarea neolitică (mil. VI – IV I. Chr.), Cultura Vinča, sat Parța, comuna Șag.

3. Muzeu și case memoriale

Municipiul Timișoara dispune de un număr însemnat de muzee. Printre acestea se numără:

Muzeul Banatului: Deschiderea oficială a muzeului are loc în 1877 și a fost deschis pentru public în 1889. Inaugurarea festivă are loc în 1891. Muzeul cuprindea colecțiile de arheologie și istorie veche, pinacoteca, colecția de științele naturii, biblioteca și arhiva, colecții îmbogățite semnificativ prin donațiile – în special de artă plastică a – lui Ormós. Muzeul Bănățean se mută, în 1947, în Castelul Huniade. Muzeul dispune de cea mai bogată colecție de păsări (datorată lui Dionisie Lințea) și de fluturi (Frideric König) din această parte a Europei. În anii următori, expozițiile de artă și de etnografie, care au fost expuse în aceeași clădire, cea a Castelului Huniade, au primit spații proprii, respectiv Palatul Baroc și Bastionul Cetății. În 2000 este inaugurat muzeul viorii (colecția Cornel Șuboni). Activitatea muzeului se desfășoară în secțiile de istorie, artă științe naturale și etnografie.

Palatul Episcopal Romano-Catolic construit între 1743-1752 în stil baroc, a avut funcții administrative. În 1783 devine reședința episcopului catolic.

Muzeul Satului Bănățean: În anul 1967 Muzeul Banatului a primit o suprafață de 17,3 ha teren la Pădurea Verde, în zona nord – estică a municipiului Timișoara unde s-au construit monumente de arhitectură populară și tehnică țărănească, astfel că la 20 august 1971 a fost deschisă pentru public secția în aer liber a Muzeului Banatului. Patrimoniul cultural deținut constă din 52 de monumente și

peste 2300 de piese etnografice. De la 1 ianuarie 2000 Muzeul Satului Bănățean a devenit instituție de sine stătătoare aflată în subordine Consiliului Județean Timiș

Muzeul de Artă funcționează în clădirea Palatului baroc situat în centrul istoric al orașului în Piața Unirii.

Alte muzee: Muzeul de Artă Populară, Muzeul Mitropoliei Ortodoxe a Banatului, Muzeul Episcopiei Romano-Catolice, Muzeul Diocezei Sârbești.

4. Rezervații și arii protejate

Zona periurbană dispune de rezervații științifice: Arboretumul Bazoș cu o suprafață de 60 ha situat pe raza localității Bazoșu Nou și a comunei Remetea Mare și Parcul Botanic Timișoara cu o suprafață de 8 ha, precum și o arie protejată Pădurea Bistra cu o suprafață de 20 ha situată pe raza comunei Ghiroda.

5. Parcuri

Un farmec aparte este dat de parcurile și spațiile verzi ce se întind de-a lungul canalului Bega și în toate zonele orașului. Din acest motiv Timișoara a căpătat numele de "oraș al parcurilor și al trandafirilor".

Parcul Botanic este cel mai mare parc din Timișoara și conține o mare varietate de specii arboricole și florale protejate. A fost amenajat odată cu înființarea Școlii Militare de Cadeți.

Parcul Rozelor a fost înființat în anul 1891 numindu-se inițial „Franz Iosef”. După Primul Război Mondial parcul se va numi Parcul „Rosarium”. În perioada interbelică se construiește și teatrul de vară din cadrul parcului unde au loc diferite evenimente culturale.

Parcul Central a fost înființat în 1870 și este situat în centrul orașului, lângă Catedrala Ortodoxă. A fost construit pe locul primului cimitir al orașului și are o suprafață de 91.400 m²

Parcul Alpinet a fost creat de către Mihai Demetrovici în anul 1924 și conține o colecție de diverse specii alpine și subalpine. Este situat pe malul Begăi, între Podul Tinereții și Podul Traian.

Parcul Catedralei este situat în spatele Catedralei Ortodoxe din centrul orașului.

Parcul Civic, situat pe vechiul loc al Cazarmei Transilvania

Parcul Copiilor este destinat copiilor, fiind amenajate spații de joacă, de recreere, plimbare și un teatru în aer liber.

Parcul Justiției, este situat pe Bulevardul C.D.Loga și are o suprafață de 26.200 m² în formă triunghiulară, cu trecere prin Parcul Rozelor.

Parcul Gheorghe Doja este un parc cochet, străjuit de statuia martirului Gheorghe Doja. Înainte de anul 1900 existau aici depozite de lemne, iar mai târziu Piața de Porci.

În Timișoara se află și **Parcul dendrologic al Grupului Școlar Silvic**. Actualul Liceu Silvic dispune de un parc dendrologic amplasat pe scheletul pădurii naturale de stejăret ce vegeta în partea nord-estică a orașului. Exemplare seculare de stejari din vechea structură a pădurii mai vegetează și în prezent în parc, impunând prin masivitatea și vigoarea lor de creștere, vârsta unora estimându-se a fi în jur de 350-400 de ani. Exemplare asemănătoare de ulmi au dispărut cu circa un sfert de secol în urmă din cauza uscării în masă a acestei specii în pădurile din emisfera nordică.

Parcul a fost înființat în anul 1885. Suprafața utilă a parcului este de 3.7 ha. Până în 1956, numărul speciilor din parc era de 194, iar în prezent sunt 260 de specii și varietăți indigene și exotice. Printre speciile rare existente în parc se numără Ginko, zis și arborele pagodelor (Ginkgo biloba), specie considerată odinioară ca fiind dispărută din flora noastră, bradul și molidul (Abies alba și Picea Abies), cele două specii care alcătuiesc pădurile noastre de rășinoase

*Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș,
Caraș-Severin și Mehedinți*

din regiunea de munte, și chiparosul de baltă (*Taxodium distichum*), rășinos adus din luncile inundabile ale fluviului Mississippi. La înființarea școlii, avându-se în vedere necesitatea bazei materiale pentru desfășurarea practicii, o suprafață de 14 ha din Pădurea Verde primește destinația de pepinieră, unde se construiește și un castel de apă care servește instalația de udat. În prezent, suprafața pepinierii este de 2,5 ha și aici se cultivă specii indigene și exotice

Alte parcuri: Parcul Crucii, Parcul Corso din Piața Victoriei, Piața Bisericii din Piața Eforie.

6. Fauna și flora – specii rare ocrotite sau pe cale de dispariție

Parcul dendrologic al Liceului Silvic din Timișoara cuprinde:

- **Specii monument al naturii:** Tisa (*Taxus baccata*), Ghimpe (*Ruscus aculeatus*);
- **Specii exotice:** Ginkgo biloba (Prun auriu); *Abies cephalonica* (Brad de Grecia); *Liriodendron tulipifera* (Arbore lealea); *Cephalotaxus drupacea* (*Cephalotaxus*); *Abies grandis* (Brad urias); *Cornus florida* (Corn de Florida); *Prunus laurocerasus* (Laur); *Quercus palustris* (Stejar de balta); *Quercus rubra* (Stejar rosu); *Acer negundo* var *variegatum* (Arțar american); *Chamaecyparis lawsoniana* (Chiparos de California)
- **Rarități:** *Tilia platiphilos*, varietatea *rubra* (Tei roșu); *Tilia vitiaefolia* (Tei cu frunză de viță de vie); *Pseudotsuga glauca* (Duglas brumăriu); *Cryptomeria japonica* (Criptomeria); *Picia orientalis* (Molid de Caucaz)

În pădurea de la Bazoș este răspândită, pe lângă alte specii de animale și veverița (*Sciurus vulgaris*)(R), specie ocrotită. Flora este foarte variată; în zonele joase, umede și în bălți se găsește o floră rară și ocrotită: Nufărul alb (*Nymphae alba* L.); Nufărul galben (*Nymphae luteum* L.); Stânjenel (*Iris sibirica* L.); Laleaua pestriță (*Fitillaria meleagris* L.), monument al naturii și Lăcrimioara (*Canvallaria Majalis* L.).

De asemenea, în Timișoara se găsesc câteva exemplare de arbori ocrotiți, cum ar fi: un exemplar de Alun turcesc (*Carylus columna* L.); un exemplar de Chiparos de baltă (*Taxodium distichum* L.); Tisa (*Taxus baccata* L.) - șase exemplare; Arbore de mătase (*Albizzia julibrissin*) - șase exemplare; Arborele pagodelor (*Ginkgo biloba* L.) - două exemplare; un exemplar de Ulm (*Ulmus laevis* Pall).

7. Potențialul turistic

Din punct de vedere al potențialului turistic al zonei de turism alternativ de recreere periurban Timișoara putem să grupăm oportunitățile în cel puțin trei grupe de atractivitate:

- a) prima grupă este constituită din turismul de recreere și de refacere de scurtă durată, constând din câteva centre de atracție zonale și anume: Arboretum Bazoș, Parcul Botanic Timișoara, Pădurea Bistra, lacurile artificiale de la Ianova și de la Dumbrăvița, precum și apele curgătoare din zona Bega și Timiș. În aceste zone nu este amenajat nici un spațiu cu destinație de cazare sau de alimentație publică, în afara celor situate în orașul Timișoara;
- b) a doua grupă constă din turismul de recreere și de refacere de sfârșit de săptămână care presupune petrecerea timpului liber o perioadă mai lungă de 24 de ore și include localitățile de pe malul Timișului, în special localitatea Șag.
- c) a treia grupă de atractivitate poate fi considerată orașul Timișoara – Mica Vienă, în care arhitectura și istoria au creat un melanj de nostalgie și de spectacol. În orașul Timișoara merită să fie amintite câteva puncte de atracție:

1. Cetatea Timișoarei sec. XVIII – cu vestigii în Piața Huniade, str. Bocșa, str. Popa Șapcă, Piața Russel, str. Oituz, str. Dima, str. 1 Mai.
2. Zona istorică a cartierului Fabric sec. XVIII – str. Dacilor, str. Ștefan cel Mare, str. Școlii, piața Vârful cu Dor, str. Neculuță.
3. Zona istorică a cartierului Iosefin – sec. XVIII

*Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș,
Caraș-Severin și Mehedinți*

4. Zona istorică a cartierului Elisabetin – sec. XVIII – str. T. Vladimirescu, str. General Dragalina, str. Odobescu, str. Romulus, str. Gh. Doja, str. Brașov.
5. Ansamblul Corso – sec. XX – Piața Victoriei.
6. Parcul Rozelor – 1929 – 1934 (arh. Mihai Demetrovici).
7. Ansamblul Liceului Piarist – 1908 – 1909 (arh. Al. Baumgarten).
8. Facultatea de Mecanică - 1921 – 1923 (arh. Duiliu Marcu).
9. Fabrica de Bere – fondată în 1718, construcția actuală fiind terminată în 1890 – str. Ștefan cel Mare nr. 28.
10. Cămine muncitorești – 1910 – str. Baader.
11. Centrala hidrotehnică (1907 - 1910) (arh. Laszlo Szekely) pe canalul Bega.
12. Casa baraj și ecluze la 8 km de Timișoara la Sînmihaiu Român.
13. Turnuri de apă – str. S. Micu nr. 16 și Simion Bărnuțiu nr. 3, anii 1912 – 1914 (arh. Laszlo Szekely).
14. Palatul Dicasterial al Justiției; 1855 – 1860.
15. Palatul Baroc – Prefectura Veche; 1754 – 1774 (actualmente găzduiește Muzeul de Artă).
16. Abatorul Timișoara; 1905 – 1907.
17. Spitalul Militar; 1764 – 1766.
18. Primăria Veche; 1731 – 1734.
19. Cazinoul Militar; 1788.
20. Castelul Huniazilor; 1443 – 1447.
21. Casa contelui Mercy.
22. Casa prințului Eugeniu de Savoya.
23. Casa cu Pomul breslelor.
24. Casa cu Atlanți.
25. Podul metalic construit de ing. Andrei Saligni.
26. Liceul C.D. Loga; 1902 – 1903.
27. Liceul Eftimie Murgu; 1903 – 1904.
28. Liceul Banatia – german; 1903 – azi Institutul de Medicină și Farmacie.
29. Cazarma pompierilor din Iosefin – sec. XX.
30. Liceul Piarist și Clastrul piariștilor; 1908 – 1909.

Zona 2: Turism alternativ multicultural Zona de Vest

1. Amplasare

Zona de turism alternativ multicultural este amplasată în partea de vest a județului, la congruența graniței triple de la Beba Veche și se mărginește cu Iugoslavia, Ungaria iar din România cu județul Arad. Zona este amplasată pe suprafața a nouă comune: Lovrin, Beba Veche, Cenad, Dudeștii Vechi, Teremia Mare, Sânpetru Mare, Periam, Lenauheim și Comloșu Mare, și două orașe – Jimbolia și Sânnicolau Mare.

2. Vestigii arheologice, monumente și ruine medievale

În zona de vest a județului se găsesc câteva vestigii arheologice și ruine medievale, cum sunt: Cetatea Morisena din localitatea Cenad, datând din secolele X – XVII; Câmpii de Tumuli din satul Nerău, comuna Teremia Mare, datând din mileniul II Î. Chr.; Necropolă din prima epocă a fierului din Periam, datând din mileniul I Î. Chr.; așezare din epoca romană de la Sânnicolau Mare, datând din secolele II-III; de asemenea, în satul Vizejdia din comuna Lovrin se găsesc tunuri datând din mileniul II Î. Chr.

De asemenea în zonă se găsesc câteva monumente arhitecturale cum sunt: Hanul din comuna Comloșu Mare din 1848; Conacul Csehonics din Jimbolia datând din secolul XVIII; Hanul poștei din Lenauheim, datând din secolul XVIII; Conacul baronului Liptay din Lovrin din 1820 (azi Stațiunea de cercetări agricole); Conacul Nako datând din 1864 din Sânnicolau Mare, Biserica Sârbească din Sânnicolau Mare din 1783-1787 și Școala din Teremia Mare datând din anul 1823.

3. Rezervații și arii protejate

Zona de vest a județului Timiș întrunește cel mai mare număr de rezervații și arii protejate, în total cinci și anume: Pădurea Cenad cu o suprafață de 279,2 ha; Movila Sisilac cu o suprafață de 0,5 ha; Insula Mare Cenad cu suprafața de 3 ha; Rezervația naturală pentru protejarea dropiei de la Beba

Veche, cu o suprafață foarte mare, de 2.187 ha și rezervația naturală a insulelor Igrîș cu o suprafață totală de 3 ha. De asemenea zona dispune de trei bazine piscicole: unul de 120 ha la Jimbolia, unul de 5 ha la Sănnicolau Mare și unul de 3 ha la Periam, bazinele fiind propice pescuitului sportiv. Trebuie să amintim că zona este străbătută de râul Mureș care formează de fapt granița dintre județele Arad și Timiș și județul Timiș și Ungaria pe de altă parte.

4. Fauna și flora – specii rare ocrotite sau pe cale de dispariție

Pe insulele Cenad și Igrîș se găsesc Cormoranul mare (*Phalacrocorax carvo*), Cormoranul mic (*Phalacrocorax pygmeus*) și Prigoria (*Merops apiostir*) iar la Beba Veche se găsește specia ocrotită Dropia (*Otis tarda*). În zonă se întâlnesc, pe lângă flora specifică zonelor de stepă și câțiva arbori ocrotiți cum sunt: Stejarul (*Quercus robur L.*) din Parcul Primăriei din Jimbolia; arborele pagodelor (*Ginkgo biloba L.*) - două exemplare de 100 de ani în preajma Căminului cultural din Pesac și un arbore Tisa (*taxao baccato L.*) în Parcul Mare din Lovrin.

În zona de vest există și o zonă cinegetică, în care speciile de interes cinegetic predominante sunt: căpriorul, iepurele, fazanul, potârnichea, prepelița, rațele și găștele sălbatice. Deși nu este specific zonei de câmpie, datorită pădurii Cenadului și altor factori pedoclimatici favorizanți (mâncare, apă, locuri de refugiu etc.) în ultimii ani sunt tot mai prezenți și mistreții. Vânatul răpitor este reprezentat de vulpe, dihor, nevăstuică, cioara grivă și coțofană. După ce aproape că a dispărut, în ultimul an a reapărut dropia

În apropierea graniței cu Serbia există de asemenea o zonă de interes cinegetic, cu o suprafață de 11.491 ha, din care o bună parte se întinde pe teritoriul administrativ al localităților Comloșu Mare, Lenauheim, Bulgăruș, Vizejdia, și pe o bună parte a orașului Jimbolia. Vegetația este exclusiv agricolă, cu oaze formate din vegetație forestieră antropică (perdele de protecție) și insule arboricole (salcâm). Din punct de vedere hidrografic, terenul nu este drenat de vreun curs de apă permanent. Există ceva bălți în imediata vecinătate a Jimboliei și canale de desecări. Ca specii de vânat, ele sunt caracteristice câmpiei de Vest a județului Timiș și, în general, teritoriului situat în zona de vest a României: iepurele, fazanul potârnichea, prepelița și căpriorul, la care se adaugă și alte specii, mai puțin semnificative pentru un astfel de teren (rațe, bizam) și bineînțeles răpitoarele cu pene și păr.

5. Potențialul turistic

Din punctul de vedere al potențialului turistic al zonei de turism alternativ multicultural din zona de vest putem să grupăm oportunitățile astfel:

a) Prima grupă este constituită din turismul de recreere și de refacere de scurtă durată. Acest tip de turism se practică în jurul orașelor Jimbolia și Sănnicolau Mare, atracțiile fiind constituite din rezervațiile naturale și bazinele cu apă termală și piscicole din zonă. În zona respectivă există câteva unități de cazare și alimentație publică în orașele Jimbolia, Sănnicolau Mare precum și în localitățile Periam și Lovrin.

b) A doua grupă de atractivitate pentru practicarea turismului multicultural o constituie amestecul multietnic și confesional al zonei. În această zonă ca și în celelalte zone ale județului în care nu este așa de pregnant, există un amestec multietnic. Turismul presupune vizitarea acestor localități în momentele de sărbătoare (kirwei, rugă, hram, bucsu, forschang etc.). Este demn de amintit că în zonă există o mulțime de foraje cu apă geotermală care sunt utilizate în acumulări de apă pentru ștranduri și bazine de înot.

Zona 3: Agroturism, zona premontană a masivului Poiana Ruscăi

1. Amplasare

Zona agroturistică a piemontului masivului Poiana Ruscăi este amplasată în partea de est a județului Timiș la granița cu județele Hunedoara și Caraș-Severin. Localitățile care aparțin acestei zone sunt:

Margina, Curtea, Pietroasa, Tomești, Nădrag, Fârdea, Dumbrava, Mănăstur, Traian Vuia, Bîrna, Criciova, Victor Vlad Delamarina, Găvojdia precum și un oraș - Făget.

2. Vestigii arheologice, monumente și ruine medievale

Întreaga zonă este atestată documentar încă din secolele XIII – XIV, constituind o comunitate românească aflată când sub ocupație turcească, când habsburgică. Vestigiile și monumentele zonei reflectă întru totul această alternanță.

În satul Românești există o așezare paleolitică din mil. VI I. Chr., la Făget se găsesc ruinele cetății Făgetului din secolele XVI – XVII; în satul Jdioara, comuna Criciova se află Cetatea Jdioarei din secolele XIV – XVI, iar în satul Românești din comuna Tomești, în peștera „Vârful lui Filip” se află o așezare neolitică din epoca bronzului datând din mil. II I. Chr.

În comuna Fârdea pe Valea Brăinului se află o fostă mină de argint din secolele XIX. La Mănăstur există o așezare medievală și ruine de biserică din mil. III I. Chr. Precum și un pâlț de platani de pe vremea împărătesei Maria Tereza. În satul Poeni se găsesc ruinele castelului Oster von Leopoldina și cripta familiei Oster, la Românești se află Mănăstirea „Izvorul lui Miron”, iar în localitățile Victor Vlad Delamarina și Traian Vuia s-au născut poetul, respectiv inventatorul Traian Vuia.

3. Rezervații și arii protejate

Zona agroturistică a piemontului Poiana Ruscăi dispune de două rezervații naturale, respectiv Lacul fosilifer Rădmănești de 4 ha, aflat pe raza Ocolului Silvic Făget și Lacul cu Narcise cu o suprafață de 20 ha din satul Bătești aparținând de orașul Făget. De asemenea, în zonă se află o arie protejată în suprafață de 362 ha pe teritoriul comunei Fârdea - Lacul Surduc. Acumularea Surduc, înființată în 1975, este cea mai mare întindere de apă din Piemonturile Vestice, având o suprafață de 362 ha. Este o apă oligotrofă, curată, cu maluri fără vegetație, doar partea amonte prezentând câteva tufe de răchită și sălcii pe malul polderelor de refulare înierbate. Aceste locuri sunt improprii pentru cuibăritul păsărilor acvatice. Flancurile lacului sunt puternic antropomorfizate prin numeroase și diverse construcții de sfârșit de săptămână. Treptat se formează o structură de construcții confortabile pentru agrement mai îndelungat în zonă. Plimbările pe lac cu ambarcațiunile sunt la ordinea zilei, în scopuri de agrement și de practicare a pescuitului, iar în sezonul rece în același mod se practică vânătoarea rațelor sălbatice. Zona are un ridicat potențial piscicol deoarece, pe lângă Lacul Surduc, dispune de două importante râuri ale județului Timiș, respectiv Timiș și Bega.

4. Fauna și flora – specii rare, ocrotite sau pe cale de dispariție

Zona agroturistică a piemontului Poiana Ruscăi are câteva specii din fauna României foarte rare sau pe cale de dispariție. Dintre aceste specii trebuie amintite: corbul (*Corvus corax*) în zona Rădmănești; lăstunul de mal (*Riparia riparia*) în zona Hitiaș; râsul (*Lynx lynx*) în zona Făget și nu în ultimul rând ursul carpațin (*Ursus arctus*), în zona Făgetului. Din floră, specia cea mai interesantă este Narcisa (*Narcissus Poeticus*) întâlnită în zona Bătești, din comuna Făget.

5. Potențialul turistic

Zona agroturistică a piemontului Poiana Ruscăi se caracterizează printr-un potențial turistic foarte puternic și variat.

În Munții Poiana Ruscă, se pot găsi poteci marcate pe următoarele trasee: din localitățile Nădrag, Fârdea, Gladna Română, Zolt și Luncani la cabana Căpriorul; de la cabana Căpriorul, de la Luncani și de la Nădrag (prin Valea Cârlionțu) spre Vârful Padeș; Gladna Română – Zolt – Luncanii de Jos;

Zolt – Pomărie – Tomești; din Nădrag la Cascadele, din Valea Cornet la Monumentul Turistului, la Turnul de observare prin Valea Izvodiei, la placa comemorativă a reginei Elisabeta; Jdioara – Cetatea Jdioara; Românești sat – Peștera Românești.

Se pot distinge patru categorii de turism practicabil în această zonă:

- a) turism de tabără pentru tineret
- b) turism alternativ de recreere pe Lacul Surduc

Lacul este înconjurat în mare parte de păduri de foioase și fânețe, pe maluri fiind ridicate numeroase case de vacanță. În zonă fauna este deosebit de bogată ceea ce face ca și atracția cinegetică să fie deosebit de mare. Animalele frecvent întâlnite sunt iepurele, popândăul, dihorul, nevăstuica, fazanul, cocoșul de munte, lupul, vulpea, mistrețul, veverița, cerbul, căprioara, pisica sălbatică sau chiar ursul.

Pe lângă lac sau în satele învecinate proprietarii caselor de vacanță sau sătenii oferă cazare și masă turiștilor.

- c) turism clasic organizat în hoteluri, moteluri, cabane și campinguri

Rețeaua de cazare a zonei este diversificată, incluzând hoteluri, cum ar fi la Făget hotelul Padeșul. De asemenea, la Tomești, în apropierea cărei localități se află și Peștera Românești, în care se organizează și concerte de muzică simfonică, funcționează complexul turistic „Valea lui Liman” iar în apropiere de localitate Nădrag cabana „Căpriorul” .

- d) agroturism în stadiu incipient de organizare

Trebuie să precizăm că ofertele de cazare în zona de interes sunt multiple și variate, dar nu sunt în totalitate clasificate. Zona dispune de un potențial agroturistic ridicat.

Zona 4: Turism alternativ Buziaș-Recaș-Lugoj

1. Amplasare

Zona turistică este amplasată în centrul județului și are în componență un număr de două orașe și cinci comune, în total șapte centre teritorial administrative: Lugoj, Buziaș, Recaş, Boldur, Racovița, Chevereșu Mare și Coșteiu.

2. Vestigii arheologice, monumente și ruine medievale

Zona turistică analizată este deosebit de bogată în vestigii arheologice și în monumente arhitecturale datorate vechimii localităților din zonă, vechime confirmată inclusiv de atestarea documentară a acestora. Dintre vestigiile arheologice putem să enumerăm: așezarea fortificată din prima epocă a fierului din satul Herneacova, comuna Recaş, din mileniul I Î. Chr.; așezarea paleolitică din satul Izvin, comuna Recaş din mileniul V Î.Chr.; așezarea paleolitică din „Grădiște”, sat Stanciova, comuna Recaş din mileniul VI Î.Chr.; așezarea din prima perioadă a fierului din satul Silagiu, oraș Buziaș din secolul IX – IV Î. Chr. Nu trebuie uitate ruinele Cetății medievale a Lugojului din sec. XV – XVI. Dintre monumentele arhitecturale a zonei trebuie și merită amintite câteva din orașul Buziaș, datând din secolul XIX, cum ar fi:

1. Hotel Grand
2. Hotel Bazar
3. Cazinoul
4. Gara mică
5. Baia 1 și 2.

În zonă se mai pot vizita câteva monumente cum ar fi casa cu nr. 37 din Boldur și Biserica de lemn din satul Căpăț, comuna Racovița.

În orașul Lugoj merită să rețină atenția vizitatorilor:

*Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș,
Caraș-Severin și Mehedinți*

1. Teatrul Vechi – 1835;
2. Biserica Minariților – 1733
3. Podul de fier – 1899
4. Abatorul – 1889
5. Hanul Poștei – 1726.

Printre monumentele arhitecturale ale zonei merită și trebuie să amintim barajul și Casa Baraj, „Casa stavilă” de la Coșteiu, nod hidroenergetic de importanță majoră ce a marcat lucrările de regularizare a cursului râului Bega și Timiș, fiind construit în anul 1759. În localitatea Tapia se găsesc vestigiile vechii așezări Tapae, locul bătăliei daco-romane. Tot aici trebuie amintit busturile unor personalități care s-au născut, au trăit și au creat în această zonă: Ion Vidu, Coriolan Brediceanu, Traian Grozăvescu, Tiberiu Brediceanu, Eftimie Murgu și alții.

3. Rezervații și arii protejate

În zonă se află două arii protejate, dintre care una este zona de protecție a resurselor stațiunii Buziaș cu vegetație forestieră de la Pădurea Dumbrava, cu o suprafață de 310 ha, iar cea de-a doua este constituită de Pădurea și Parcul Buziaș, de 25,16 ha, zonă de protecție a resurselor de apă minerală. La începutul secolului, în anul 1906, când familia Iacob Muschong a achiziționat Băile Buziaș, în jurul acestora se întindea o „grădină ornamentală” de câteva hectare, cu precădere taxoni ornamentali (*Platanus, Thuja, Tisa* etc.) înconjurați de elementii pădurii naturale (*Quercus, Tilia, Fraxinus* etc.).

În mijlocul acestui parc era clădirea chioșcului central, a cazinoului mai târziu. De aici până la izvoarele din parc, de ape minerale, până la sălile de tratament și pavilioanele de cazare se putea merge pe jos pe un coridor acoperit pe o distanță de cca. 0,5 km, efectuând în același timp o cură de aer. Datorită emanațiilor de bioxid de carbon ionizarea aerului de aici este accentuată (asemănătoare aerului de munte) fenomen care a favorizat și creșterea taxonilor ornamentali și a celor autohtoni, într-o ambianță peisagistică foarte plăcută. Cele două izvoare de ape minerale, care prin conținutul lor de ioni de fier au un gust aparte constituie o altă atracție pentru cei ce vor să viziteze Parcul Buziaș. Buziașul se poate vizita în orice anotimp, savurându-se ambianța construcțiilor de altădată, care au rezistat timpului, înconjurate de parc. Localitatea constituie un loc de vacanță și de întâlniri pentru personalități și artiști renumiți dar și pentru cei suferinzi de diferite afecțiuni, care au venit, și vin aici, crezând în puterile tămăduitoare a apelor minerale aducătoare de sănătate, prea puțin cunoscute în lume. Zona dispune de un potențial piscicol deosebit, pe teritoriul ei existând o amenajare piscicolă la Lugoș (Pescărușul) de 25 ha, și respectiv râul Timiș, ce constituie un loc de agrement și pescuit pentru rezidenții din zonă și cei ce o vizitează.

4. Fauna și flora

Printre speciile de faună ocrotite posibil de întâlnit în zonă menționăm Prigoria (*Meraps apicester*) și Lăstunul de mal (*Riparia riparia*), întâlnit mai ales pe valea și lunca râului Timiș. Dintre arborii ocrotiți trebuie să amintim exemplarul de Pin negru de Banat (*Pinus nigra var Banatica*) de 70 de ani din Cimitirul catolic din Lugoș. În Parcul Buziaș există câteva exemplare multisekulare de Platan.

În partea de sud-est a județului Timiș, la limită cu Caraș Severinul, într-o zonă colinară, se află amplasat fondul de vânătoare Visag, Se întinde pe o suprafață de 11.749 ha, din care 868 ha sunt acoperite de păduri, 1.573 ha sunt pășuni, iar 9.035 ha sunt arabil, fânețe și livezi. 85 ha reprezintă luciu de apă, iar 192 ha sunt terenuri neproductive. Specii de interes cinegetic sunt : fazani; iepuri; mistreți; căpriori; sitari de pădure; rațe.

5. Potențialul turistic

Potențialul turistic al zonei constă în două direcții principale: prima direcție o reprezintă turismul clasic organizat în centre specializate (Lugoj, Buziaș, Chevereș), iar cea de-a doua derivă din caracterul agricol (viticol) al zonei. Această zonă este renumită pentru producțiile viticole realizate.

- a) tabăra pentru tineret din Chevereșu Mare
- b) Stațiunea balneară Buziaș

Stațiunea a fost cunoscută pentru serviciile balneare și de exploatare a apelor carbogazoase încă din anii 1811-1815. Localitatea a fost menționată pentru izvoarele de acid carbonic de pe vremea romanilor, sub denumirea de Ahilis. În 1812-1815 se amenajează parcul cu puiți de platani aduși din Sicilia, iar din 1812 există un exemplar gigant de platan. Stațiunea dispune de trei izvoare publice de apă minerală în parc și de un ștrand cu apă minerală. Este o stațiune balneară cu tradiție în tratarea bolilor cardiovasculare, ale sistemului nervos central, de nutriție și metabolism, profesionale, ale tubului digestiv, tulburărilor neuro-endocrine etc. Cura balneară se face în sistem pavilionar și de vile, iar tratamentul se poate face în băile 1 și 2 și în ștrandul cu apă minerală. În orașul Buziaș și Lugoj există sistemul clasic de cazare a turiștilor în hoteluri de categoriile două și trei stele. De asemenea, în apropiere de Lugoj funcționează, în regim de motel și camping, Hanul „Ana Lugojana”.

- c) turismul alternativ viti-vinicol (de podgorie)

Acest tip de turism constituie o oportunitate a zonelor specializate în producții viti-vinicole în care există posibilitatea valorificării superioare a acestui potențial. Zona este amplasată pe câmpia înaltă și piemontul Lipovei, respectiv a Poanei Rusca, conferind prin așezare și expunere la soare condiții favorabile cultivării viței de vie.

Cramele Recaș sunt renumite pentru podgoriile sale, unde există un program de vizita a plantației de vie pe dealurile însoțite și degustări oferite în adâncul hrubelor vechi de peste 50 de ani.

Zona 5: Turism alternativ multicultural Deta-Banloc

1. Amplasare

Zona este amplasată în partea de sud a județului, la granița cu Serbia și Muntenegru. Zona cuprinde comunele Ghilad și Banloc precum și orașele Deta și Ciacova.

2. Vestigii arheologice, monumente și ruine medievale

În zona delimitată de cele patru administrații care formează un potențial turism alternativ multicultural se impun câteva vestigii arheologice, monumente și ruine, după cum urmează: în satul Ofsenița, comuna Banloc, se găsesc Tumuli datând din mileniul II Î. Chr., iar în satul Opațița, oraș Deta, există rămășițele unei fortificații medievale din secolele XII – XVI.

Trebuie amintit Castelul de la Banloc, construit în 1759. De asemenea în localitatea Partoș există o mănăstire care are un paraclis din secolul XVI, în timp ce mănăstirea dăinuie din secolele XIII – XIV. În orașul Ciacova din cetatea dărâmată în 1701 și construită între anii 1390-1394 a rezistat doar „Cula”. În localitatea Cebza se găsește o biserică din lemn, cu un izvor considerat tămăduitor. În localitatea Ciacova se păstrează casa scriitorului Dositei Obradovici, iar în localitatea Gad se găsesc Conacurile „Gudemus” și „Gad 2”. În orașul Deta merită amintite biserica catolică, ștrandul termal și în general aspectul patriarhal al unui stil mobarak specific orașului de provincie din zona de șes. De asemenea s-a descoperit și o fortificație medievală din secolele XII – XVI.

3. Rezervații și arii protejate

Singura rezervație științifică este parcul de la Banloc care are o suprafață de 8 ha și în care se înalță 10 bucăți de Pin negru de Banat (*Pinus nigra var Banatica*) de cca 70 ani. De asemenea, zona

dispune de două bazine piscicole la Ciacova de 4 ha și la Deta de 3 ha, unde se poate practica pescuitul sportiv.

4. Fauna și flora

Atât fauna cât și flora sunt specifice zonelor de șes și de luncă. Dintre speciile rare sau ocrotite amintim Pinul negru de Banat care se găsește în rezervația științifică a Parcului din Banloc. Menționăm că în localitatea Banloc a fost înființată și perfecționată prima exploatare de orez din Banat, creându-se și un soi de orez de Banloc. Din păcate, la ora actuală, exploatarea nu mai funcționează, existând doar urme ale digurilor și a canalelor de irigare.

5. Potențialul turistic

Potențialul turistic al zonei este destul de redus atât ca varietate a punctelor de atracție cât și din punct de vedere al numărului lor. În localitatea Deta se poate vorbi de un turism balnear la ștrandul din localitate, care dispune de 2 bazine și de un număr de 40 locuri de tratament. De asemenea, localitatea Deta mai dispune și de un hotel și posibilități de alimentație publică pentru a servi ca bază de plecare atât la Castelul și Parcul Banloc, cât și la Biserica și Mănăstirea Partoș. Timișul, râul care a dat numele județului, străbate teritoriul comunei Ciacova, iar pe malurile sale, mai ales în localitățile Cebza și Gad, se profilează o bază de agrement cu căsuțe de vacanță de weekend și chiar cu unități pentru turism organizat (cabane, camping).

Zona 6: Turism alternativ și de vânătoare Pișchia-Maşloc

1. Amplasare

Zona de turism alternativ și de vânătoare Pișchia-Maşloc se situează în zona de nord a județului Timiș, cuprinzând comunele Orțișoara, Maşloc, Pișchia și Bogda.

2. Vestigii arheologice, monumente și ruine medievale

Atracțiile turistice în domeniul vestigiilor arheologice și al ruinelor medievale sunt în număr destul de limitat, atât datorită ariei destul de reduse a zonei cât și amplasării acestora între cele trei mari cetăți ale evului mediu: Timișoara, Arad și Lipova.

Merită însă amintite: „Cetatea Turcească” de pământ de la Alioș, comuna Maşloc, secolele XIV – XVI; Cetatea medievală din Bencecu de Jos, comuna Pișchia, sec. XIV – XVI; „Șanțul turcilor”, comuna Maşloc, sec. XIV – XVI; așezarea din epoca bronzului din satul Seceani, comuna Orțișoara, mileniul II î. Chr. De asemenea, trebuie amintite conacul din comuna Maşloc, datând din 1855 și biserica romano-catolică din comuna Bogda, sat Cenei, din 1860.

3. Rezervații și arii protejate

Menționăm ca zonă protejată Mlaștinile Murani, cu o suprafață de 200 ha, situate pe raza comunei Pișchia. Pe lângă pescuitul sportiv posibil de practicat în zona descrisă, în lacurile și bălțile din zona Pișchia - Maşloc există și un potențial cinegetic important. Din totalul de șapte zone cinegetice ale județului Timiș cu o suprafață de 9.814 ha, patru aparțin zonei (Pișchia, Alioș, Șarlota Mare, Șarlota - Hodoș) și totalizează 6.649 ha, adică 68% din totalul suprafeței fondului cinegetic.

4. Fauna și flora

Dintre speciile din fauna ocrotită sau rară găsim în zona Murani broasca țestoasă (*Emys arbicularis*), corcodelul (*Podiceps cristatus*), precum și cormoranul mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) în pasaj. În zona descrisă fauna și flora sunt deosebit de bogate, creând condiții microclimatice favorabile pentru dezvoltare. Abundența faunei creează condiții deosebit de favorabile pentru a practica vânătoarea sportivă în toate anotimpurile anului, cu excepția verii.

5. Potențial turistic

Potențialul zonei de turism alternativ de vânătoare Pișchia-Maşloc se sprijină pe existența în zonă a două amenajări turistice: Băile Calacea și Tabăra pentru tineret Bogda. Băile Călacea este o stațiune balneoclimaterică de interes general situată în Câmpia Banatului, la 25 km de Timișoara. Stațiunea are tradiție în tratarea bolilor profesionale determinate de munca în condiții de umiditate; afecțiunilor reumatismale degenerative; afecțiunilor ortopedico-reumatice. Stațiunea dispune de locuri cazare de două și trei stele precum și la un popas turistic

Zonele cu un bogat fond cinegetic (Banloc, Bogda, Breștea, Chevereșu Mare, Dumbrava, Giroc, Hitiaș, Pădureni, Peciu Nou, Pișchia, Remetea Mică, Silagiu), precum și cele cu un fond piscicol diversificat (Bega - Luncani, Bega - Tomești - Românești, Bega - Margina, Timiș - Cebza, Timiș - Coșteiu) sunt foarte apreciate de iubitorii vânătorii și pescuitului sportiv.

La data de 31.12.2006, suprafața celor 62 de fonduri de vânătoare se întindea pe 605.199 ha, din care 57 de fonduri sunt de câmpie (545.196 ha), 3 fonduri sunt de munte (40.177 ha) și 2 sunt de deal (19.826 ha).

Vânatul de bază în județul Timiș este căpriorul, mistrețul, iepurele, fazanul, cerbul lopătar, ursul, lupul, pisica sălbatică, râsul și cerbul comun. Ca suprafața de pescuit AJVPS TIMIȘ deține: pe Râul Timiș – 53 km; pe Râul Bega – 82 km; Bălțile pescărești din Lugoj – 58 ha; Bălțile din Partoș – 14 ha.

Ca o a treia posibilitate de practicare a turismului este cea de agroturism, practicat mai ales în zona de deal Bogda, Altringen, Charlottenburg.

3.2. Capacități de cazare în județul Timiș

Din tabelul de mai jos rezultă un indice de utilizare a capacităților de cazare în funcțiune foarte redus, în scădere continuă, dar și o creștere a locurilor de cazare. Acest fapt se explică prin existența unor capacități de cazare care nu au fost renovate. Serviciile nu sunt întotdeauna de cea mai bună calitate, dar investițiile noi încearcă să răspundă în mod corespunzător exigențelor turiștilor din județul Timiș. Potențialul turistic este insuficient valorificat iar promovarea nu este încă suficient de atractivă.

Tabelul 3.1. Capacitatea și activitatea de cazare turistică în județul Timiș, în anul 2005 la 31 iulie

Anul - la 31 iulie	Capacitatea de cazare		Sosiri (mii)	Înnoptări (mii)	Indicii de utilizare a capacității în funcțiune (%)
	Existență (locuri)	În funcție (mii locuri zile)			
2000	4125	1235	204	532	43,00
2001	4273	1292	187	512	39,60
2002	4555	1344	172	478	35,50
2003	4938	1470	176	482	32,80
2004	5187	1598	190	514	32,20
2005	5410	1756	200	518	29,50

Sursa: INS, Anuarul Statistic al României, 2006

Județul TIMIȘ – Resurse turistice naturale și antropice mari și foarte mari

Localitatea	Resurse naturale	Resurse antropice	Infrastructura turistică	Infrastructura tehnică
			Slab dezvoltată	
Timișoara	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pădurea Verde ➤ Parc botanic ➤ Pădurea Giroc ➤ Pădurea Bistra 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Parc dendrologic ➤ Lac de acumulare ➤ Casa baraj (ecluză) ➤ Muzeu, monumente arhitectonice și culturale 		
Lugoj		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zona viticolă Lugoj ➤ Muzeu 		
Buziaș	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stațiune balneară consacrată ➤ Parc dendrologic 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Muzeu balnear ➤ Muzeu de costume populare ➤ Zona viticolă Buziaș 		
Făget	Zonă submontană cu fond cinegetic și pentru site seeing	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Centrul de olărit din Jupânești ➤ Cetatea Jdioara 	X	
Jimbolia		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Turnul pompierilor Sf. Florin (statuie) ➤ Muzeul Jäger ➤ Castelul Csehonics 		
Sănnicolau Mare		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Castelul Naku ➤ Casa memorială Bela Bartok 	X	
Banloc		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Castelul Banloc ➤ Parcul Banloc 	X	
Cenad		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Biserica Sf. Gerhard ➤ Mănăstirea Morisena 	X	
Ciacova		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Turnul medieval – Ciacova 	X	X
Fârdea	Fondul cinegetic compus din mistreți, cerbi, căprioare, urși, râși, cocoși de munte, iar cel piscicol din păstrăvi, scobari	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Locuințe, mori, clainițe, mănăstiri 	X	X
Margina	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Valea lui Liman ➤ Fondul cinegetic, compus din mistreți, cerbi, căprioare, urși, râși, cocoși de 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bisericile din lemn de la Margina, Curtea, Bătești, Zolt, Poeni, Crivina de Sus ➤ Mănăstirea Izvorul lui Miron 	X	

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

	munte, iar cel piscicol din păstrăvi, scobari			
Ohaba Lungă	Lacul Surduc			X
Pața		➤ Așezare neolitică (Cultura Vinča)		
Partoș		➤ Mănăstirea Sf. Iosif de la Partoș		
Pietroasa	Peștera Românești și cea de pe Valea Pietrei	➤ Centrul de olărit din Jupânești, Pietroasa, Lunca ➤ Locuințe, mori, clănițe		X
Tomești	Stânca lui Florian	➤ Fabrica de sticlă		X

Județul CARAȘ SEVERIN

Rezervații naturale

- "*Domogled - Valea Cernei*" care cuprinde Rezervațiile naturale: Domogled, Coronini-Bedina, Iauna-Craiova, Iardasita, Belareca, Peștera Barzoni; se continuă în județul Mehedinți
- "*Semenic - Cheile Carasului*" cuprinde rezervațiile: Cheile Carasului, Izvoarele Carasului, Izvoarele Nerei, Cheile Garlistei, Barzavita, Buhui-Marghitas, Peștera Comarnic, Peștera Popovat, Peștera Buhui, Rezervația Goposu;
- "*Cheile Nerei - Beușnița*" cu rezervațiile: Cheile-Nerei-Beușnița, Valea Ciclovei-Ilidia, Cheile Susarei, Bigar, Lisovacea, Doclin;
- "*Parcul Național al Porților de Fier*"; se continuă în județul Mehedinți

Alte Rezervații în afara Parcurilor: Pădurea Berzovia, Dognecea, Cheile Globului, Cheile Rudariei, Rezervația "Sfinxul Bănățean", Rezervația Naturala Baziaș și Punctele Fosilifere de la Soceni, Apadia, Delinesti, Ezeris, Globu Craiovei, Petroșnița, Tarnova, Tirol, Valeapai, Zorlentu Mare.

Arii protejate

Există un număr de 52 arii naturale protejate, din care de interes național 51 (parcuri naționale 3, parcuri naturale 1, rezervații naturale 47) și de interes județean 1 (rezervații naturale 1). Suprafața totală a ariilor naturale protejate din județul Caras - Severin este de 173.881,8 ha ceea ce reprezintă 20,4 % din teritoriul județului.

În cadrul județului Caras - Severin sunt constituite 3 Parcuri Naționale (Parcul Național Cheile Nerei - Beușnița, Parcul Național Semenic - Cheile Carasului și Parcul Național Domogled - Valea Cernei) și Parcul Natural Porțile de Fier. De asemenea în interiorul parcurilor sunt constituite și incluse 25 rezervații naturale iar în afara parcurilor sunt constituite 22 rezervații naturale. Majoritatea ariilor protejate sunt situate în regiunea de deal și de munte, fiind puternic fragmentate de văile râurilor Cerna, Nera, Caras și colectate de fluviul Dunăre. De menționat este și faptul că din cele 173.881,8 ha arii protejate, cca. 80 % sunt incluse în fondul forestier național iar restul reprezintă fluviul Dunăre, pajiști, naturale și alte terenuri agricole.

Parcul Național Cheile Nerei – Beușnița

Are o suprafață de 36 758 ha, în cuprinsul căreia se găsesc 5 rezervații naturale. Vegetația variată este interesantă prin valoarea peisagistică, estetică și științifică. Principalul element atractiv al parcului îl constituie relieful care se impune atât prin frumusețea peisajelor pe care le generează cât și prin posibilitățile pe care le oferă de a fi valorificate turistic.

Valea Beușniței

Aici întâlnim formațiuni carstice reprezentate prin forme de suprafață (chei, cascade) sau de adâncime (peșteri) cum sunt: Cheile Nerei pe o lungime de 22 km, cuprinse între Șopotul Nou și Sasca Montană, ce constituie un valoros obiectiv turistic prin sălbăticia și pitorescul lor, pe întreg parcursul lor reprezentând o strânsă îmbinare între stâncă, vegetație și apă precum și Cheile Minisului, pe o lungime 14 km, unde întâlnim izvorul, cheile și Cascada Bigar, peșterile Adam, Stâna "Leului" și altele.

Resurse turistice antropice:

1. Monumente de artă de factură religioasă: Biserica în stil baroc vienez din secolul al XVIII - lea din comuna Ciclova Montană.
2. Monumente istorice de artă laică: - Ciclova Montană- beciurile fostei fabrici de bere

Parcul Național Semenic - Cheile Carasului

Cheile Carasului

Are o suprafață de 36 214 ha și include 10 rezervații naturale. Principalul element atractiv al parcului îl constituie relieful variat și atractiv pentru turiști. Întâlnim formațiuni carstice reprezentate prin forme de suprafață (chei - Cheile Carasului, Cheile Gârliștei, doline, lapiezuri), sau de adâncime (peșteri - Peștera Comarnic, Peștera Popovăț, Peștera Buhui, Peștera Marghitas, Peștera Tolosu Peștera Galatiului, Peștera Liliecilor, Peștera Racovita). Avenul din Poiana Gropu, Munții Aninei, între Reșița și Crivaia, este cel mai adânc aven din țară, cu o adâncime de 235m. Disponibilitatea reliefului în trepte oferă numeroase puncte de belvedere cum sunt cele din Munții Semenic, Aninei și platouri carstice - Iabalcea, Ravniste și Marghitas.

Resurse turistice antropice

1. Valori folclorice și etnografice: Manifestări folclorice - Sărbătoarea Liliacului - organizată la Carașova Port popular - Valea Carasului (Carașova) unde bogăția și originalitatea costumului popular s-au păstrat nealterate.
2. Obiective de mare interes turistic: - Lacurile Gozna de pe râul Barzava, Buhui și Marghitas de pe râul Buhui, Lacul Mare de pe râul Caraș, Trei Ape de pe râul Timiș;

Parcul Național Domogled - Valea Cernei

Are o suprafață totală de 61 211 ha. din care 23 185 ha. se află pe teritoriul județului Caraș - Severin, 29 806 ha. se află pe teritoriul județului Gorj și 8220 ha. se află pe teritoriul județului Mehedinți. În cuprinsul parcului sunt constituite 5 rezervații naturale în județul Caraș - Severin. Principalele elemente atractive ale parcului îl constituie relieful variat atractiv turiștilor și apele termo - minerale din stațiunea Băile Herculane.

Parcul National Cerna-Domogled

Aceste izvoare au o posesiune arteziană ce poate ridica apa până la 50 m deasupra solului. Temperatura izvoarelor principale variază între 40 - 54 ° C iar apele de la "Șapte Izvoare Calde" sunt dintre cele mai radioactive din țară. Prin efectele curative ale apelor și prin vechimea exploatării lor, stațiunea balneoclimaterică Băile Herculane este cotate ca una dintre cele mai vechi și renumite stațiuni din Europa. Privita în ansamblu, Valea Cernei prezintă, până la Herculane, versanți abrupti, chei de o deosebita frumusețe cu o verticalitate ce ajunge până la 400 - 500 m, peșteri, avenuri și altele. Pe Valea Cernei întâlnim forme carstice din care amintim: Valea Tesnei, Stânca lui Iorgovan, Peștera Hoților, Grota cu Aburi.

Resurse turistice antropice

1. Monumente istorice de artă laică
  - Complexul Balnear realizat în stil baroc (Sec. XVIII - XIX) din Gara Băile Herculane;
2. Monumente de artă plastică și conservativă
  - Statuia lui Hercule din Băile Herculane
  - Muzeu: Muzeul județean de istorie, secția Băile Herculane, Muzeul stațiunii și istoria stațiunii Băile Herculane;
3. Obiective economice de interes turistic:
  - Lacul de acumulare Băile Herculane situat în amonte de "Șapte Izvoare "
  - Baza Tehnico - Materială a turismului din zonă;

Parcul Natural Porțile de Fier

Are o suprafață de 128.160 ha. din care 70.023 ha. se află pe teritoriul județului Caraș - Severin și 48.888 ha. se află pe teritoriul județului Mehedinți. În cuprinsul parcului de pe teritoriul județului Caraș - Severin sunt constituite 4 rezervații naturale. Defileul Dunării dispune de o biodiversitate impresionantă (peste 4000 taxoni vegetali). Algele sunt reprezentate prin 549 specii, lichenii 375 specii, ciupercile prin 1077 specii, briofitele prin 296 specii și cormofitele prin 1707 specii. S-au identificat peste 5 300 specii de animale, unele grupe taxonomice nefiind încă studiate în țara noastră. Cercetările efectuate pun în evidență faptul că din punct de vedere faunistic, teritoriul din zona lacului de acumulare Porțile de Fier, face parte din regiunea dacică, cu o faună caracteristică central - europeană în care se interpun elemente ale faunei eurasiatice și mediteraneene. Spațiul geografic din zonă este foarte favorabil conservării elementelor străvechi (unele cu statut de relice glaciare cum sunt tisa, iedera albă, pinul negru de Banat) iar altele sunt specii endemice cum sunt: murul de Banat, mărarul de stâncă, laleaua de Banat, bujorul de Banat și altele. Principalul element atractiv al parcului îl constituie relieful montan, variat, atractiv turistic și în special Defileul Dunării cu valențe estetice și recreative deosebite printre care menționăm: Munții Locvei, Defileul Dunării, peșterile Voinicovăț și Gura Gornii, Socolovăț , Moșnic, Gura Ponicevei și Veterani, Gura cu Musca, Zona Umeda Balta Nera- Dunăre, Stâna Babacia (Coronini).

Resurse turistice antropice

1. Monumente de artă de factură religioasă: Mănăstirea Baziaș din localitatea cu același nume;
2. Muzeu: Muzeul de istorie - Secția Moldova Nouă se constituie în expoziție permanentă de istorie - arheologie și etnografie a Clisurii Dunării.

Totodată mai există 48 de rezervații naturale în suprafață de 32.809,50 ha. clasificate astfel: botanice (3), forestiere (6), mixte (20), geologice (5), speologice (4), paleontologice (10).

Județul Caraș-Severin are și o bogată moștenire istorică și etnografică care se concretizează într-o **listă a monumentelor din patrimoniul cultural național** ca obiective de importanță locală și națională. Sunt un număr de 572 de astfel de obiective arheologice, care se subîmpart astfel:

- monumente și situri arheologice: 129,
- monumente și ansambluri de arheologie: 257,
- monumente memoriale și funerare: 34,
- monumente de artă plastică: 13,
- ansambluri urbanistice: 15,
- monumente și ansambluri etnografice și de tehnică populară: 122,
- ansambluri industriale monumentale: 3.

Județul CARAȘ SEVERIN – Resurse turistice naturale și antropice mari și foarte mari

Localitatea	Resurse naturale	Resurse antropice	Infrastructura turistică	Infrastructura tehnică
			Slab dezvoltată	
Reșița	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lacul Secu ➤ Trei Ape ➤ Breazova ➤ Muntele Semenic, Platoul Semenic ➤ Vârful Piatra Goznei, 1.447 m 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Muzeul locomotivelor cu abur ➤ Muzeul Banatului 		
Caransebeș	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zervești - rezervație cu narcise sălbatice ➤ Muntele Țarcu ➤ Muntele Mic ➤ Lacul de acumulare Poiana Mărului ➤ Turnu lui Ovidiu ➤ Pietrele Scorilo de pe Muntele Mic 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ruinele așezării romane Tibiscum (sec. II - V d.Hr.) ➤ Casa memorială „General Dragalina” 		
Băile Herculane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Peștera Liliacilor ➤ Peștera Hoților ➤ Munții Semenic ➤ Munții Cernei ➤ Domogled – Valea Cernei ➤ Grota haiducească 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Muzeul stațiunii și istoria stațiunii Băile Herculane ➤ Lacul de acumulare Băile Herculane situat în amonte de "Șapte Izvoare " ➤ Complex balnear ➤ Complexul Balnear realizat în stil baroc (Sec. XVIII - XIX) din Gara Băile Herculane 		
Bocșa		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Drumul roman Lederata – Tibiscum, păstrat în bune condiții pe o lungime de 5 km. ➤ Satul Biniș, aflat la 5 km de orașul <u>Bocșa</u> din județul Caraș-Severin, era cunoscut drept centru de olari încă de pe la jumătatea secolului al XVIII-lea. În perioada interbelică existau acolo aproape 300 de olari, care aveau nu mai puțin de 200 de cuptoare de ars. 	X	

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

Oravița	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Peștera Comarnic ➤ Peștera Buhui 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Teatrul de la Oravița-cel mai vechi teatru din țară (1787 - 1817) ➤ Casa memorială Tata Oancea ➤ Muzeul primei farmaciei montane ➤ Linia ferată Anina – Oravița (1863 – cea mai veche linie ferată montană din România ce străbate 14 tuneluri și 10 viaducte) ➤ 	X	
Anina	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cheile Nerei – Anina – Valea Almajului 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Complexul de Mori cu ciutură de pe Valea Rudăriei (unicat mondial) 	X	
Moldova Nouă	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Valea Mare – rezervație botanică ce adăpostește specii mediteraneene-atlantice 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Muzeul Dunării de la Moldova- Nouă (Muzeul de istorie - Secția Moldova Noua se constituie in expoziție permanenta de istorie - arheologie si etnografie a Clisurii Dunării) ➤ Centru viticol 	X	
Armeniș	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zona montană 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Schitul „Piatra arsă” 	X	
Baziaș	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Clisura Dunării 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urmele castrului roman Lederata (din 101 d.Hr.) 	X	X
Berzovia		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urmele castrului roman Berzovia (sec. II d.Hr.) 	X	
Brebu Nou	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Muntele Semenic 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Turism alternativ (ENDUROMANIA) 	X	X
Carașova		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ruinele cetății Carașova, impunătoare cetate construită în 1333 	X	X
Cărbunari			X	X
Ciclova Română	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Peștera Voinii ➤ Peștera Mică ➤ Peștera Mare (În rezervația Cheile Nerei – Beușnița) ➤ Schitu – rezervație botanică ➤ Rezervația Cheile Nerei Beușnița ➤ Parcul Național cheile Nerei Beușnița ➤ Cheile Șușarei 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mănăstirea Călugăra 	X	X

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

	➤ Peștera Porcarului, Dubova, Rolului			
Ciclova Montană		➤ Biserica în stil baroc vienez din secolul al XVIII – lea ➤ Beciurile fostei fabrici de bere	X	X
Coronini	➤ Insula Babakay în Dunăre lângă Coronini		X	X
Gârnic	➤ Grota lui Filip		X	X
Mehadica		➤ Muzeu sătesc	X	X
Obreja		➤ Colecții bogate de etnografie și arheologie	X	
Ocna de Fier		➤ Muzeul de mineralogie estetică a fierului “Constantin Gruescu” – Ocna de Fier (macla Gruescu – unicat mondial)	X	X
Rușchița	➤ Carieră de marmură		X	X
Rusca Montană		➤ Monumentul turismului	X	
Sasca Montană		➤ Mănăstirea Nera	X	X
Teregova		➤ Așezarea romană Ad Pannonios	X	X
Turnu Ruieni	➤ Zonă montană, agroturistică			X
Văliug	➤ Muntele Semenic, Platoul Semenic ➤ Vârful Piatra Goznei, 1.447 m	➤ Lacul Gozna		X

Județul MEHEDINȚI

Potențialul turistic al județului Mehedinți îl formează grandiosul peisaj format de fluviul Dunărea și de defileul său, de diversitatea reliefului din zona muntoasă, de existența elementelor floristice și faunistice deosebite, multe dintre ele fiind înscrise în rezervații științifice, la care se adaugă impresionante măturii ale unui trecut de milenii, exprimat printr-o serie de monumente istorice, de arhitectura și artă, unele unice prin valoarea și ineditul lor.

Municipiul Drobeta Turnu Severin, prin poziția sa, la ieșirea Dunării în defileu, dar și datorită numeroaselor sale obiective social-istorice și culturale, ar putea constitui un centru polarizator al industriei turistice mehedințene. Principalele obiective turistice severinene sunt:

- Ruinele podului lui Traian (pod construit în perioada dintre războaiele dacice purtate de împăratul Traian împotriva lui Decebal)
- Castrul Drobeta (realizat în aceeași perioadă cu podul lui Traian)
- Ruinele bisericii medievale așezată lângă castrul roman

În partea de sud a municipiului, pe malul Dunării, se afla monumentală clădire a muzeului Porțile de Fier, cu secții de istorie, arheologie, etnografie, științele naturii și un deosebit acvariu.

Principalele obiective turistice ale județului Mehedinți sunt:

Munții

Munții Mehedinți

Grup de munți situați în partea de SV a Carpaților Meridionali, având orientare NE-SV. Sunt alcătuiți predominant din calcare, șisturi cristaline și gresii. Deși au altitudini mici (1000-1400 m), prezintă un relief accidentat, cu un abrupt foarte pronunțat spre valea Cernei. Sunt fragmentați de văi scurte, dar foarte puternic adâncite (Motru Sec, Râmnuța Vânată, Râmnuța Mare, Arsasca). Sunt dominați de câteva înălțimi mai proeminente: Piatra Cloșani (1421 m), Pietrele Albe (1336 m), Domogled (1105 m) ș.a. Altitudinea maximă: 1466 m (Vârful lui Stan). Munții Mehedinți prezintă numeroase forme carstice: lapiezuri, hornuri, doline, polii, văi seci, depresiuni carstice ș.a. Sunt acoperiți în mare parte cu păduri de fag. În arealul lor se întâlnesc numeroase specii sudice de plante (pinul negru de Banat, alunul turcesc, liliacul, scumpia etc.). Mai multe sectoare au fost puse sub ocrotire (Domogled, Valea Cernei, Valea Tesnei, Piatra Cloșani și peșterile Cloșani și Cioaca cu Brebenei). În regiunea înaltă clima este aspră cu temperaturi reduse, media anuală fiind de -2°C. Precipitațiile sunt bogate, media anuală fiind de 1400 mm. Fauna este reprezentată prin capra neagră, lăstunul mare sudic, presura bârboasă, vipera cu corn, broasca țestoasă de uscat, specii rare de fluturi.

Lacuri:

Lacul Ostrovu Mare lac antropic, cu o suprafață de 40.000 ha. și un volum de 800,0 mil. mc.

Lacul Zaton lac format într-o depresiune carstică, cu o suprafață de 20,0 ha. și un volum de 1,0 mil. mc.

Ape Curgătoare:

Râul Cerna, afluent al Dunării. Are o lungime de 84 km și o suprafață a bazinului de 1433 kmp. Izvorăște din Masivul Godeanu, de la 2070 m altitudine, curge în mare parte pe linia tectonică, cu direcția NE-SV, dintre Munții Godeanu și Cerna (la V) și Vâlcan și Mehedinți (la E), iar după ce trece prin Băile Topleț, se varsă în lacul de acumulare Porțile de Fier I, în amonte de Orșova. După circa 9 km. aval de izvor, debitul râului Cerna sporește mult datorită aportului izburului Cerna. Are

aspectul unei văi tinere, adânci, cu versanți asimetrici, cu afluenți mici (Radocheasa, Valea lui Ivan, Balmoș, Olanu, Craiova ș.a.), cu numeroase chei (Cheile Corcoaiei ș.a.), bazinele depresionare (Urzicari, Lunca Larga, Cerna-Sat, Poiana Schitului ș.a.), praguri etc. În cursul superior, valea Cernei este însoțită de mici masive calcaroase, cu versanți abrupti și creste semețe, numite Ciucevele Cernei, care se succed de la N la S.

Răul Motru, afluent al Jiului pe teritoriul comunei Butoiești (județul Mehedinți). Are o lungime de 120 km. și o suprafață a bazinului de 1900 km². Izvorăște din SV Munților Vâlcan, de sub vf. Oslea, de la 1230 m. altitudine și, după ce străbate mai întâi o zonă constituită din șisturi cristaline și granite, despărțind Munții Vâlcan de Munții Mehedinți, pătrunde în regiunea calcaroasă a Podișului Mehedinți, separă apoi Piemontul Coșuștei de Dealurile Jiului, trece prin orașele Motru și Strehăia și drenează cel mai mare bazin carbonifer al Olteniei. Are un debit mediu anual de 14,3 mc/s. Afluenți principali: Motru Sec, Coșuștea, Hușnița.

Fluviul Dunăria este al doilea fluviu în Europa ca lungime și debit, după Volga. Are 2860 km, iar suprafața bazinului hidrografic este de 817 mii km², din care 221,7 mii km² pe teritoriul României. Izvorăște din E Munților Schwarzwald (Pădurea Neagră) din Germania, prin pâraiele Breg și Brigach. Pe teritoriul României intră prin localitatea Baziaș. De la Siliștea și până la confluența cu Prutul, Dunărea curge numai pe teritoriul României, iar de aici și până la gura Brațului Chilia, formează, mai întâi, pe o mică porțiune, granița cu Republica Moldova. Sectorul inferior al Dunării (cel românesc), în lungime de 1075 km, începe cu un spectaculos și impresionant defileu (Porțile de Fier), lung de 144 km, care străbate SV Carpaților Meridionali, având pe o porțiune de 9 km lungime (numita Cazane) caracter de vale transversală, cu versanți calcaroși, abrupti. Aici a fost construit nodul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, care cuprinde lacul de acumulare Porțile de Fier I și o mare hidrocentrală cu o putere instalată de 2100 MW. Între Drobeta-Turnu Severin și Călărași, Dunărea se lărgeste, având malul drept mai înalt și cel stâng mai coborât, unde se dezvoltă o luncă largă (populată cu numeroase lacuri) și circa 4-5 niveluri de terase, bine conturate, ce alcătuiesc o bună parte din câmpurile fertile ale sudului Câmpiei Române. În cadrul albiei Dunării există mai multe ostroave vechi, neînundabile (Ostrovu Corbului, Ostrovu Mare, ins. Simian, ins. Ada-Kaleh ș.a.). Între malul de V al ins. Ostrovu Mare și al loc. Mihailovac (pe malul sârbesc) s-au construit lacul de acumulare și hidrocentrala Porțile de Fier II (216 MW). De la S de Călărași și până la Hârșova se află Balta Ialomiței, zonă în care se afla un complex de poduri feroviare și rutiere între Fetești și Cernavodă. În aval de comuna Giurgeni (jud. Ialomița) în arealul căreia a fost dat în folosință un pod rutier ce asigură legăturile între litoralul Mării Negre și restul țării, Dunărea se desparte în două brațe principale: Dunărea (la V) și Dunărea Veche (la E), care închid între ele Balta Brăilei, precum și în alte două brațe secundare (Vâlcii și Cremenea) care curg paralel. De la Brăila și până la prima despletire a Dunării, cunoscută sub numele de primul ceatal (Ceatalul Chilieii, unde Dunărea se ramifică în brațele Chilia și Tulcea), Dunărea curge pe o singură albie, prezentând coturi mari care favorizează formarea zăpoarelor de gheață în timpul primăverii. În aval de municipiul Tulcea, brațul Tulcea al Dunării se desparte din nou, la al doilea ceatal (Ceatalul Sfântu Gheorghe) formând brațele Sulina și Sf. Gheorghe, astfel încât Dunărea se varsă în Marea Neagră prin trei guri principale (Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe) care formează, totodată, Delta Dunării. Regimul hidrologic al Dunării este complex, ea aducând în Marea Neagră, în medie, un debit de apă de 6,5 mii mc/s și 79 mil. tone de aluviuni anual. Pe anumite porțiuni Dunărea îngheață în iernile aspre. Are peste 300 de afluenți direcți, dintre care cei mai importanți sunt: Inn, Morava, Váh, Hron, Dráva, Sava, Tisa, Timiș, Timok, Jiu, Olt, Argeș, Ialomița, Siret, Prut ș.a. Dunărea este navigabilă de la Ulm și până la vărsare, iar canalele Main-Dunăre și Dunăre-Marea Neagră asigură o legătură navigabilă între Marea Nordului și Marea Neagră. Porturi principale: Ulm, Linz, Viena, Bratislava, Budapesta, Belgrad, Orșova, Drobeta-Turnu Severin, Calafat, Turnu Măgurele, Giurgiu, Ruse, Călărași, Cernavoda, Brăila, Galați, Tulcea, Sulina.

Fenomene carstice

Complexul Carstic Topolnița. Complexul carstic este cuprins într-o rezervație de 50 ha., străbătută de V. Topolnița, pe care se întâlnesc numeroase forme carstice de mare originalitate. Peștera Topolnița, la formarea căreia au conlucrat văile Topolnița, Cireșul și Ponovatul. Peștera își desfășoară complexul de galerii pe patru nivele distincte (Culoarul vetrelor, Galeria urșilor, Galeria Racovița, Surprizelor, Victoriei etc.). La intersecția diferitelor galerii se dezvoltă săli de mari dimensiuni. Galeria sunt frumos împodobite cu formațiuni calcaroase felurite. Interesul științific al peșterii este remarcabil, aici putându-se urmări toate stadiile de evoluție a unei peșteri, de la acțiunea de săpare la cea de colmatare. Peștera Femeilor, mica grota aflată la 50 m. deasupra Porții Prisacului. Poiana Lunca Cireșului, în apropierea P. Topolnița.

Cazanele Dunării Monument al naturii; Zona a defileului Dunării la trecerea prin Carpați, în lungime de 9 km, cuprinsa între localitățile Dubova (în amonte) și Eselnița (în aval). Zona cazanelor este formata din doua sectoare: Cazanele Mari de 4 km lungime, între M. Ciucarul Mare în malul românesc al Dunării și Veliki Strbac în malul sârbesc și Cazanele Mici în lungime de 5 km, între M. Ciucarul Mic și Malistibac. Pereții stâncoși, verticali ai cazanelor prezintă peșteri săpate în calcare dure, jurasice și cretacice. La intrarea dinspre golful Dubova în Cazanele Mari se afla Peștera Veterani, astăzi inundată, iar la cca. 200 m în amonte se afla Peștera Gura Ponicovei. Pe pereții M. Ciucarul Mare se dezvoltă o vegetație submediteraneană cu numeroase plante rare: stânjelul balcanic, lăleaua Cazanelor, liliacul sălbatic.

Fenomene Carstice Isverna

Structuri geologice: Peștera Isverna situată în malul stâng al obârșiei V. Coșuștea cu o temperatură constantă de 10° C, adăpostește o bogată faună cavernicolă doline; izbulul Isverna sub Dealul Cornetu.

Formațiuni carstice(In Balta)

Structuri geologice: localitatea fiind situată în Pod. Mehedinți este înconjurată de formațiuni carstice interesante: Peștera Balta - în lungime de 600 m; Peștera Curecea - în lungime de 2.200 m, cu concrețiuni calcaroase, apa curgătoare, fauna cavernicolă Câmpul Peșterii - un platou calcaros întins și neted cu numeroase doline și sorburi permanente.

Peștera Bulba

Structura geologica. Peștera are o lungime de 4.860 m. Este o peștera mixtă formată dintr-o rețea de galerii dispuse pe trei niveluri: activ, subfossil și fossil. Galeria sunt întrerupte de mai multe săli. Galeria activă, străbătută de un pârâu, are mai multe sifoane. Etajele fossil și subfossil conțin stalactite și stalagmite. Temperatura aerului în peșteră este de 12,5° C. Are o bogată faună și un important zăcământ de guano.

Peștera Gura Ponicovei

Peștera este opera pârâului Ponicova. Lungimea totală a peșterii este de 1.666 m. și altitudinea relativă de 60 m. Peștera este formată din 3 galerii înalte de circa 30 m. situate la nivele diferite, ornamentate cu stalactite și stalagmite. Galeria inferioară este activă, în ea observându-se încă forme de eroziune fluvială și procese de prăbușire. Prezintă și numeroase săli mari cu blocuri de prăbușire, uriașe anemolite atârinate de tavan și depozite de guano. Peștera este caldă cu temperaturi ce depășesc 11° C. Fauna este bogată: lilieci, păianjeni, fluturi. Aici se găsesc resturi scheletice de *Ursus spelaeus*

Peștera lui Epuran

Peștera, aflată pe V. Ponorâtului, face parte din complexul carstic Topolnița - Epuran, cuprins într-o rezervație naturală în suprafață de 50 ha. Peștera are o lungime de 3,5 km, galeriile sale fiind dispuse pe 2 etaje (fossil și activ), frumos concreționate. Temperatura aerului este de 7-9° C.

Peștera Topolnița

Amplasamentul peșterii face parte din zona carstică Mehedinți, situată în podișul omonim. Peștera Topolnița reprezintă una din formele carstice cele mai importante din țara noastră, este o peștera gigantică, de tip compus, ramificată, suborizontală, dezvoltată pe un sistem de diaclaze și fracturi. Ea se impune prin frumusețea și varietatea formațiunilor care împodobesc galeriile și sălile sale, prin dimensiunile acestora, prin prezenta unui curs de apă subteran și prin remarcabila frumusețe a împrejurărilor. Este deosebit de complexă și valoroasă: cavernament gigantic, ape subterane, speleoteme de mari dimensiuni, colonii de lilieci, fauna bogată, resurse arheologice, mineralogice și paleontologice încă incomplet studiate, fiind un obiectiv științific cu caracter de raritate-unicitate. Rețeaua de galerii este dispusă pe patru nivele: două fosile, unul subfossil și unul activ. Are cinci guri de acces: Gura Prosacului, un impresionant portal de 67 m. înălțime, Gura lui Ciocârlie, Peștera Femeii - deschidere situată la circa 85 m deasupra nivelului actual de curgere al Topolniței, și cele două deschideri de la Găurinți. Pârâul Topolnița pătrunde în subteran prin Gura Prosacului și iese prin Gura lui Ciocârlie, după ce primește apele pârâielor Ponoranți și Găurinți. Se deosebesc trei sectoare legate între ele: sectorul Peștera Femeii, sectorul Sohodol (sau Găurinți) și sectorul propriu-zis al Peșterii Topolnița, format dintr-o rețea centrală de culoare, din care pornesc trei galerii mari: Racovița, Murgoci și Prosacului. Sectorul Peștera Femeii este alcătuit din mai multe culoare - Liliecilor, Coloanelor, Drept, Vetrelor, frumos concreționate, parțial distruse de vizitatori și de curenții de aer. Culoarul Verde marchează intrarea în Sectorul Peșterii Topolnița, un sector alcătuit dintr-o rețea complicată de culoare și săli: Sala Guano, Culoarul C.N. Ionescu, Culoarul dintre Săli, Sala Mare, Culoarul Uriașilor, Culoarul cu Pripor - cu multe stalagmite, Galeria Emil Racovița - cea mai lungă galerie a peșterii, 1900 m lungime și bogat ornamentată cu formațiuni de calcit, de tip coloană sau lumânare, cum sunt "Pădurea de Lumânări" sau "Lacul de cleștar", de o rară frumusețe, Culoarul Suspendat, Culoarul Staicu, Sala Confluențelor, Culoarul Răsucit - bogat concreționat, Culoarul Speranței - de asemenea bogat în concrețiuni stalagmitice, ș.a. Galeria Murgoci, cu peste 1200 m lungime este lipsită de concrețiuni și are cele două capete închise cu sifoane. Sectorul Sohodol este format din culoare fosile, subfosile și active: Culoarul cu Spirală, Culoarul cu Marmita, Culoarul cu Săritori, Culoarul Surprizelor, Culoarul cu Diaclaze, Culoarul Faliilor ș.a. Topolnița este o peșteră caldă, cu temperaturi cuprinse între 8,2-10,8° C. Curenții de aer se simt din plin datorită celor cinci deschizături. Intrarea și ieșirea din peșteră se realizează printr-o galerie la versant în lungime de 450 m. sau un suitor (perete vertical) pe circa 90 m. diferență de nivel, echipat cu ascensoare. Deplasarea între punctul de intrare și ieșire se face cu un telescaun sau telegondolă care circulă pe o distanță de 1300 m. Această galerie, împreună cu alte câteva mai importante, ridică dimensiunea peșterii la 7020 m. Atracția deosebită o va constitui, desigur, și modul de rezolvare a circulației prin peșteră, întrucât condițiile existente se pretează la îmbinarea unei circulații pe jos, cu ambarcațiuni mici și telegondolă sau telescaun. Aproximativ 265-1300 m. din cadrul peșterii sunt destinați pentru circulația pe jos, iar pentru navigarea subterană, 500-600 și 800-900 m. telegondola.

Chei

Cheile Bulba

Structuri geologice; Reprezintă un interesant canion calcaros cu pereți înalți, peșteri și izbucuri străbătute de apele Bulbei.

Cheile Costeștilor Structuri geologice; Defileu sălbatic săpat de râul Costești.

Cheile Topolniței Structuri geologice; Cheile în lungime de circa 20 km, sunt deosebit de înguste, versanții lor fiind acoperiți cu o bogată vegetație submediteraneeană.

Monumente ale Naturii

Cazanele Dunării

Monument al naturii; Zona a defileului Dunării la trecerea prin Carpați, în lungime de 9 km, cuprinsă între localitățile Dubova (în amonte) și Eselnita (în aval). Zona cazanelor este formata din doua sectoare: Cazanele Mari de 4 km lungime, între M. Ciucarul Mare în malul românesc al Dunării și Veliki Strbac în malul iugoslav și Cazanele Mici în lungime de 5 km, între M. Ciucarul Mic și Malistibac. Pereții stâncoși, verticali ai cazanelor prezintă peșteri săpate în calcare dure, jurasice și cretacice. La intrarea dinspre golful Dubova în Cazanele Mari se află Peștera Veterani, astăzi inundată, iar la cca. 200 m în amonte se află Peștera Gura Ponicovei. Pe pereții M. Ciucarul Mare se dezvoltă o vegetație submediteraneeană cu numeroase plante rare: stânjelul balcanic, lăleaua Cazanelor, liliacul sălbatic.

Vârful lui Stan

Monument al naturii și rezervație naturală. Vârf cu creste calcaroase, semețe, cu vegetație interesantă și cu numeroase unități floristice, endemice.

Rezervații Naturale

Cazanele Dunării

Pădurea Bâlvănești. Pădure de interes social-recreativ cu specii de pin negru de Banat, ocrotită de lege.

Pădurea de liliac Ponoarele

Rezervație naturală forestieră, pădurea se întinde pe o suprafață de circa 20 ha. Este alcătuită din liliac (*Syringa vulgaris*) în asociație cu carpinita și frasin. În poiana din mijlocul pădurii, în luna mai, când liliacul este înflorit, se organizează o mare sărbătoare populară tradițională „Sărbătoarea liliacului”.

Punctul fosilifer Bahna-Varciorova. Rezervație naturală paleontologică cu o suprafață de 10 ha. în cadrul căreia se află depozitele cele mai bogate în fosile miocene din țară. Punctul cel mai reprezentativ al rezervației îl constituie Cariera Curchia, pe pârâul Lespezi.

Rezervația Botanică Gura Văii-Varciorova

Rezervație naturală cu flora specifică Rezervația are o suprafață de 3.030 ha. Cuprinde o asociație vegetală originală cu specii rare, ca: *Prangos carinata*, *Rubus severinensis* (endemisme locale), lăleaua galbenă, smochin, ghimpe, peste 100 specii rare.

Rezervația Botanică Svinita. Rezervația cuprinde exemplare de smochin și o frumoasă volbura, fiind singurul loc din țară unde se găsește aceasta specie floristică.

Rezervația naturală Lunca Vânjului - pădure de luncă alcătuită din stejar, frasin, arțar tătăresc. În pătura ierbacee vegetează, printre altele, mărgăritarul.

Rezervația naturală Ponoarele are o suprafață de 100 ha., ea cuprinzând o serie de formațiuni carstice cu valoare de unicat în țară, printre care: podul natural, denumit și Podul Urișilor sau Podul lui Dumnezeu, care a luat naștere prin prăbușirea tavanului unei peșteri; Peștera Ponoarele aflata în peretele vestic al dolinei de lângă pod. Peștera care stă la originea podului, are o lungime de 633 m, fiind alcătuită dintr-o serie de galerii și săli de mari dimensiuni. Peștera are în interior un aven și o dolină. Lacurile temporare Zatonul Mare și Mic formate în depresiunile închise, Ponoarele (L. Zatonul Mic) și Zatonul (L. Zatonul Mare) - se formează numai primăvara după topirea zăpezilor; Peștera Zaton, situata în apropierea ponorului Zaton având o lungime de 105 m; Câmpul de lapiezuri care separă cele doua depresiuni, fiind apreciat ca cea mai importantă formațiune similara din țară Vârful lui Stan.

Zone cinegetice:

- Ieselnita (căprior, mistreț)
- Pughina (cerb lopătar, căprior, iepure)
- Svinita (mistreț, căprior)
- Dubova (mistreți, cerbi, căprior)

Monumente Istorice

Biserica de lemn Sf. Apostoli Petru și Pavel din Brebina

Monument istoric și de arhitectură populară religioasă, reprezentativă pentru bisericile de lemn din Oltenia; Biserica datează din 1757. Are formă de navă și este acoperită cu sită. Nu are turlă. A fost restaurată și pictată în 1869, pictura interioară fiind executată în tempera, cu figuri în ulei. În biserică se află o icoană veche, pictată în 1757.

Biserica de lemn Sf. Voievozi din Godeanu

Monument istoric și de arhitectură populară religioasă. Biserica datează din 1783 - 1786.

Biserica de lemn Sf. Voievozi din Isverna

Monument istoric și de arhitectură populară religioasă. Biserica a fost construită în 1783 și refăcută în 1823. Pictura interioară datează din 1892.

Biserica Domneasca Sf. Treime din Cerneți

Monument istoric și de arhitectură religioasă, biserica a fost construită în 1663 și reconstruită în 1748 - 1752 de Grigore Ghica Voievod. Pictura murală valoroasă datează din 1827. Se remarcă clopotnița masivă ce pare un turn de cetate.

Biserica fostei mănăstiri Sf. 24 Voievozi din Baia de Aramă

Monument istoric și de arhitectură religioasă. Biserica a fost zidită în 1699-1703, fiind realizată în stil brâncovenesc. Are turn - clopotnița pe pronaos și pridvor închis. Păstrează un ansamblu de picturi murale, realizate în 1703, de zugravii Neagoe și Partenie de la Tismana.

Biserica Grecescu din Drobeta Turnu Severin

Monument istoric și de arhitectură religioasă. Biserica a fost construită în 1803, pictura fiind realizată de Ghe. Tatarescu.

Mănăstirea Gura Motrului

Monument istoric și de arhitectură religioasă. Mănăstirea a fost întemeiată în 1512 - 1521 de Harvat, mare logofăt pe vremea lui Neagoe Basarab. Aici a existat prima școală mehedințeană (sec. XVIII). În incinta mănăstirii există: Biserica actuală Cuvioasa Parascheva, construită în 1653; chiliile călugărilor; colecția muzeală cu profil de artă plastică, artă decorativă, carte rară românească, religioasă, icoane pe lemn, obiecte de cult etc. și mormântul cărturarului Eufrosim Poteca. Complexul monahal a fost restaurat în 1957 și 1987.

Mănăstirea Vodița

Monument istoric și de arhitectură religioasă, este una din cele mai vechi ctitorii voievodale ale țării. Ea a fost ridicată în perioada 1364 - 1370 de călugărul Nicodim. Distrusă de turci în 1524, prima biserică a fost părăsită, fiind refăcută în 1680 prin grija marelui ban al Craiovei, Cornea Brăileanu. Planul treflat al bisericii Vodița constituie modelul preferat al arhitecturii bisericesti valahe. În 1990 a început reconstrucția mănăstirii. Biserica mănăstirii, construită din lemn amintește de bisericile maramureșene.

Mănăstirea Cetate Strehia

Monument istoric și de arhitectură religioasă. Mănăstirea a fost construită probabil în jurul anului 1500 și reînălțată în forma ei de astăzi de Matei Basarab în anul 1645. În 1690, C. Brâncoveanu a refăcut biserica și i-a adăugat un pridvor. Biserica, de plan dreptunghiular, este zidită din cărămidă și decorată cu arcade oarbe. Pridvorul deschis are arcade ce se sprijină pe 10 stâlpi. În naosul bisericii se pot vedea tablourile votive ale lui Matei Basarab, ale soției sale Elena și ale fiului lor Matei. Specific bisericii este orientarea altarului către S-E, fapt care a dat naștere la numeroase legende. În incinta mănăstirii, pe lângă biserica mai există: ruinele vechilor case ale băniei și colecția muzeală a mănăstirii.

Monumentul Comemorativ al Revoluției de la 1821

Monument comemorativ; a fost ridicat pe locul unde se afla casa lui T. Vladimirescu în Cerneți cu ocazia sărbătoririi centenarului revoluției. Este opera sculptorului Francisc Severin și este realizat din piatră cu basorelieful din bronz. Pe una din plăci este înscris un fragment din Cântecul pandurului.

Schitul Topolnița Sf. Cruce

Monument istoric și de arhitectură religioasă, schitul a fost construit în 1646 de Lupu Buliga, căpitan în oastea lui Matei Basarab. A fost construit din temelie pe locul unuia mai vechi din timpul lui Radu I (1377-1383). Are o valoroasă frescă murală datând din 1672. În 1826, schitul a fost folosit ca loc de adăpost pentru pandurii lui Tudor Vladimirescu. Construcția a fost refăcută în 1866 și restaurată în 1929 - 1930, 1991 - 1992. Are o poziție pitorească.

Vestigii Arheologice:

Complexul Arheologic din Drobeta Turnu Severin; Complexul cuprinde: ruinele castrului roman - construit în anii 103 - 105 d.Hr. de Traian în scopul apărării podului de peste Dunăre fiind prima cetate de piatră ridicată de Romani în Dacia; ruinele podului lui Traian - construit în perioada dintre cele două războaie purtate de Traian împotriva lui Decebal. Construcția podului a fost realizată sub conducerea arhitectului Apollodor din Damasc; ruinele termelor romane - considerate cele mai mari din Oltenia romana fortificațiile din sec. IV-V - castrul a fost reconstruit în întregime sub împăratul bizantin Constantin cel Mare; turnul lui Justinian - ridicat în sec. VI; ruinele cetății medievale - construită probabil în 1335, în stil romanic.

Ruinele Cetății Ada Kaleh

Pe ostrovul Simian au fost strămutate monumentele istorice de pe insula Ada Kaleh, dispărută în urma realizării lacului de acumulare Porțile de Fier I, printre care: Cetatea Ada Kaleh – prima fortificație de pe fosta insulă Ada Kaleh ridicată în sec. XV de Iancu de Hunedoara. În 1520, insula fost ocupată de turci și a primit numele de Ada Kaleh (Cetatea de pe insulă); Moscheea – construită în sec XV; Cimitirul turcesc.

Ruinele Cetății Trikule

Cetatea a fost construită în sec. XVI, în cadrul fortificațiilor medievale ridicate în scopuri de apărare în fața atacurilor otomane. Aceasta apare ca un ansamblu fortificat alcatuit din trei turnuri formând un triunghi cu vârful spre Dunărie.

Muzee

Expoziția Hidrocentrala Portile de Fier

Muzeu județean; Profil: arheologie, istoria navigației din zona Portile de Fier și a construcției hidrocentrale. Sunt prezentate prin intermediul montajelor foto, schitelor grafice, textelor și machetelor, momente din istoricul navigației pe Dunărie de-a lungul timpului; date hidrologice; date arheologice. Se vizitează și Sala turbinelor din centrala electrică (14 m sub nivelul lacului de acumulare).

Monumentul-Cripta al eroilor din 1916-1918 din Drobeta Turnu-Severin

Monument memorial - realizat în 1933, concepția grupului statuar datorându-se arhitectului severinean State Balosin. Grupul statuar central turnat în bronz, reprezintă doi soldați (unul roman și celălalt român) și a fost realizat de sculptorul T. Burca. Pe latura sudică a monumentului se află cripta cu osemintele eroilor mehedinteni căzuți în primul război mondial.

Muzeul regiunii Portile de Fier

Muzeu județean. Profil: istorie, arheologie, științele naturii, etnografie. Muzeul a fost deschis în anul 1972, el funcționând într-o clădire impunătoare construită în anul 1923. Colectia de istorie - arheologie cuprinde vestigiile ale străvechilor culturi din regiunea Portile de Fier, martirii ale civilizației daco-romane, documente, obiecte despre revoluția din 1821 și cea de la 1848; Colectia de științele naturii: alcatuirea geologică, flora și fauna regiunii; Colectia de etnografie: omul în raport cu spațiul și timpul.

Casa Memorială Gheorghe Radulescu Motru

Casa memorială Profil: memorial, istoria literaturii; Exponate privind activitatea sociologului Ghe. Radulescu Motru. Este amenajat în casa natală a familiei Radulescu Motru. Are aspect de curte.

Construcții Tehnice

Sistemul Hidroenergetic și de navigație Portile de Fier

Sistemul hidroenergetic a fost construit între 1964 și 1972. Construcțiile principale sunt: centralele hidroelectrice cu o înălțime de 60 m și lungimea de 214 m care flanchează capetele barajului deversor; barajul deversor; ecluzele spre cele 2 maluri ale Dunăriei, care asigură în condiții optime un flux naval continuu și lacul de acumulare cu o suprafață de 700 km², lungime de 230 km și un volum de apă de 2.550 mil. mc. Amenajarea lacului a necesitat efectuarea unor lucrări ingineresti de mare amploare printre care reconstruirea căii ferate și a DN 6.

Sistemul Hidroenergetic si de navigatie Portile de Fier II

În cadrul sistemului sunt realizate 2 baraje si un lac de acumulare a carui coada ajunge în amonte, până aproape de Drobeta-Turnu Severin. Cu o suprafață de 40.000 ha si volum de 800 mil. mc, are o putere instalata de 54MW.

Localitati Turistice

Bala

Statiunea balneara Bala, de interes zonal, cu izvoare de ape minerale sulfuroase, oligominerale, termale (23,5 - 29,5 grade Celsius) si namol terapeutic este indicata pentru tratarea afectiunilor reumatismale, ginecologice si ale aparatului locomotor, precum si a gastritelor, insuficientei hepatice, a bolilor renale. Debite: 86,0 mc/zi - 1272 mc/zi; din totalul surselor din stațiune se exploatează numai 4 foraje.

Județul MEHEDINȚI – Resurse turistice naturale și antropice mari și foarte mari

Localitatea	Resurse naturale	Resurse antropice	Infrastructura turistică	Infrastructura tehnică
			Slab dezvoltată	
Drobeta-Turnu Severin		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ruinele podului lui Traian ➤ Castrul Drobeta (realizat în aceeași perioadă cu podul lui Traian) ➤ Ruinele bisericii medievale așezată lângă castrul roman ➤ Muzeul Porțile de Fier ➤ Mănăstirea Cerneti 		
Orșova	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Accesul spre Defileul Clisurii Dunării (Parcul Natural „Porțile de Fier”) ➤ Plaje naturale pe malul Dunării ➤ Împreună cu Clisura Dunării (Cazanele, in special) și stațiunea Băile Herculane (inclusiv zona adiacentă) formează un triunghi turistic tradițional ➤ Croaziere cu motonave până în Cazanele Dunării și, în cazuri de excepție, până spre zona vestică a defileului ➤ Punct de răscruce pe viitorul traseu cicloturistic ce va pleca din Germania, până la Marea Neagră 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Catedrala catolică (arhitectură modernă) ➤ Mănăstirea „Sfânta Ana” ➤ Apeductul turcesc de pe Valea Saracova 		
Baia de Aramă	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Intrarea pe șoseaua, peste munte, la Băile Herculane 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Biserica fostei mănăstiri Sf. 24 Voievozi din Baia de Arama 	X	X
Bala	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stațiune balneară 			X
Balta	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Acces spre peștera Topolnita 		X	X
Cireșu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Peștera Topolnita 		X	X
Dubova	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cazanele Dunării ➤ Peștera Veterani 		X	X

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Peștera Gura Ponicovei ➤ Zonă cinegetică (mistreț, căprior, cerbi) 			
Eșelnița	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cazanele Dunării ➤ Zonă cinegetică (mistreț, căprior) 			
Godeanu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Munții Godeanu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Biserica de lemn Sf Voievozi 	X	X
Hinova	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 	X	
Ilovăț	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Valea Cosustei 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mănăstirea Cribelnic ➤ Conacul lui Tilica Ioanid 	X	X
Ilovița		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cimitirul vechi ➤ Sarbatorile traditionale 	X	X
Isverna	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Peștera Isverna ➤ Izbulul Isverna ➤ Dealul Cornetu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Biserica de lemn Sf Voievozi 	X	X
Ponoarele	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podul Natural cu peștera adiacenta ➤ Lapiezurile ➤ Pădurea de liliac 		X	X
Sisești	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Valea Cosustei 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Olarit traditional ➤ Festivalul folcloric „Oale si sarmale” 	X	X
Svinița	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zonă cinegetică (mistreț, căprior) 		X	X

CAPITOLUL 3

ANALIZA DIAGNOSTIC

Analiza de diagnostic urmărește reliefașarea aspectelor esențiale ce caracterizează situația actuală a turismului la nivelul celor trei județe, ținând cont de modul de structurare a analizei detaliate realizate anterior. Pe baza analizei de diagnostic se va realiza ulterior analiza SWOT.

Caracteristici generale.

Așezarea geografică a celor trei județe avantajează dezvoltarea legăturilor comerciale turistice cu Europa de Vest. Pentru a permite exploatarea la maxim a poziției geografice din punct de vedere turistic este necesară existența și menținerea la nivele înalte a unei rețele de căi de comunicație dense și moderne.

Suprafața celor trei județe însumează 22.111 kmp (Timiș: 8.697 kmp, Caraș Severin: 8.514 kmp, Mehedinți: 4.900 kmp). Peste 80% din suprafața județului Timiș este alcătuită din teren agricol, acesta fiind principalul producător agricol. Ținând cont și de predominanța formelor de câmpie în cadrul reliefului, județul Timiș constituie unul din cele mai fertile regiuni agricole ale țării. Pe de altă parte, monotonia formelor de relief nu favorizează activitățile turistice bazate pe valorificarea atracțiilor turistice naturale. Județele Caraș Severin și Mehedinți însă dispun de un relief muntos care ocupă o suprafață mult mai mare. Munții din cele două județe dispun de bogății naturale care îi fac deosebit de atractivi, în special pentru activități turistice.

Resursele naturale sunt predominant bazate pe buna calitate a solului pentru culturile agricole dar și pe un relief muntos, predominant în județele Caraș Severin și Mehedinți. Județul Timiș nu are resurse naturale ale subsolului care să justifice exploatarea intensivă.

Potențialul turistic natural și antropoc

Potențialul turistic natural al zonei transfrontaliere formate din județele Timiș, Caraș Severin și Mehedinți este dat de cadrul natural deosebit de bogat și variat, cu o multitudine de tipuri de relief, cu elemente de climă aflate sub influențe oceanice și submeridionale, cu o rețea hidrografică reprezentativă și un bogat fond forestier și cinegetic, toate acestea constituindu-se în destinații turistice cu grad mare de atractivitate. Dacă potențialul turistic natural este mult mai bogat în județele Caraș Severin și Mehedinți, există un mare număr de obiective turistice antropice care sunt localizate în toate trei județele, județul Timiș în special beneficiind de un număr foarte mare de obiective culturale.

Potențialul turistic al județului Timiș este constituit în principal din obiective de turism cultural, lipsind atracțiile naturale. Zona are o istorie bogată, existând posibilități multiple de valorificare a obiectivelor istorice. De asemenea, în județ au fost create o serie de rezervații și arii protejate, dar doar o mică parte din acestea au fost amenajate pentru a permite accesul turiștilor. O altă potențială resursă turistică o constituie rezervațiile de vânătoare. O resursă nevalorificată pe deplin o constituie turismul alternativ, pentru care există câteva zone prielnice (de exemplu, Lacul Surduc) dar ne-amenajate corespunzător. Pe ansamblu, capacitățile de cazare existente nu sunt valorificate decât în mică măsură. Turismul practicat în județ este în prezent unul de afaceri, concentrat în special în centrele comerciale (cum este Timișoara) și care a dus la creșterea numărului de unități de cazare de rang înalt. Pe de altă parte, turismul rural (și în special agroturismul) este slab dezvoltat cu toate că în zona estică și sud-estică a județului există potențial agroturistic datorită munților Poiana Ruscă și a dealurilor Lipovei și Făgetului. Analizând sosirile și înnoptările în structurile de cazare turistică, se poate observa că acestea sunt în număr mare în hoteluri și moteluri și mai puține în alte structuri (vile turistice, cabane, pensiuni turistice rurale), fapt ce demonstrează caracterul cultural și de afaceri al turismului în județul Timiș.

*Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș,
Caraș-Severin și Mehedinți*

O altă problemă a turismului în județul Timiș este reprezentată de infrastructura rutieră, în special cea care face legătura cu diferitele obiective turistice de interes. În acest sens pot fi amintite drumurile care fac legătura cu obiectivele turistice din zona Bogda, zona viticolă Recaș (inclusiv zona de dealuri Nadăș, Buzad), respectiv zona Munților Poiana Ruscă.

Potențialul turistic natural și antropoc al județului Caraș Severin este foarte mare comparativ cu celelalte două județe din zona transfrontalieră. Astfel, relieful preponderent deluros și muntos, precum și resursele antropice, îl fac să fie foarte atractiv din punct de vedere turistic. În această zonă se pot practica o multitudine de forme de turism, din care putem aminti: turismul montan, speologic, balnear, de odihnă și recreere, agroturism, industrial etc. Cu toate acestea, infrastructura rutieră care este în mare măsură deteriorată, serviciile și infrastructura turistică insuficient dezvoltate, lipsa unor produse turistice atractive (cu excepția ENDUROMANIA) fac ca acest potențial să fie insuficient exploatat.

Similar cu județul Caraș Severin, județul Mehedinți dispune de un potențial turistic natural și antropoc foarte bogat ceea ce îl face atractiv din punct de vedere turistic. Ambele județe beneficiază de un potențial turistic comun care este fluviul Dunărea (care intră în țară pe la Baziaș, județul Caraș Severin). Defileul Dunării, în aria celor două județe prezintă forme de relief deosebit de frumoase și interesante și, de asemenea, în județul Mehedinți se află cele două mari centrale hidroelectrice, Porțile de Fier 1 și 2. Acest potențial natural și antropoc este foarte slab exploatat în ambele județe cu toate că se pretează la crearea unor produse turistice de care pot beneficia inclusiv județele transfrontaliere de pe malul sârbesc al Dunării.

În concluzie, cu tot potențialul existent în zona transfrontalieră formată din județele Timiș, Caraș Severin și Mehedinți este mai puțin dezvoltat decât în alte părți ale țării, ca de exemplu Valea Prahovei, Transilvania de sud cu cei doi poli, Brașov și Sibiu, Litoralul Mării Negre sau Bucovina.

Această dezvoltare slabă a turismului se datorează unor factori cum sunt: densitatea relativ scăzută a populației din zonă, infrastructura de acces (rutieră și de cale ferată) către obiectivele turistice necorespunzătoare și insuficient dezvoltată, dezinteresul populației active de a dezvolta servicii turistice, prețurile destul de mari ale serviciilor turistice existente, inclusiv ignorarea necesității dezvoltării turismului de către regimul comunist. De asemenea, oferta turistică și produsele turistice sunt necompetitive iar personalul care lucrează în sectorul turistic este sub-calificat. Firmele care activează în domeniul turistic sunt mai interesate de oferta destinațiilor turistice internaționale și a celor naționale consacrate, direcționând în acest fel clienții spre destinații din afara zonei transfrontaliere luate în considerare.

CAPITOLUL 4

ANALIZA SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Populație deosebit de ospitalieră și prietenoasă ➤ Pondere ridicată o reprezintă piața turismului de afaceri și de tranzit ➤ Piață tradițională de turism local și transfrontalier ➤ Toate județele sunt străbătute de drumuri europene ➤ Folclorul și tradițiile locale culinare, viticultura și crame pentru degustarea vinului ➤ Bogat patrimoniu cultural al județelor: biserici, mănăstiri, castele și monumente din antichitate până în prezent ➤ Lacuri de acumulare și cursuri de ape care pot fi amenajate ➤ Parcuri naturale și alte zone protejate cu suprafețe întinse (rezervații naturale, parcuri dendrologice, etc.) ➤ Existența renumitelor podgorii permite includerea degustărilor de vinuri în programul turiștilor care vin pentru afaceri sau sunt în tranzit ➤ Existența excedentului de spații de locuit în gospodăriile din 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lipsa unui sistem unitar de administrare a zonelor protejate care să permită practicarea turismului în aceste zone ➤ Poluare punctuală și poluarea făcută de turiști ➤ Lipsa punctelor de informare și a hărților turistice ➤ Lipsa infrastructurii de acces către obiectivele turistice ➤ Lipsesc resursele umane specializate în domeniu ➤ Lipsa organizațiilor de promovare a turismului rural ➤ Nu există reglementări pentru posibilitatea folosirii bazelor din silvicultură în cadrul circuitului turistic ➤ Lipsa infrastructurii de mediu în localitățile pe raza cărora există obiective turistice sau care sunt potrivite pentru practicarea unui turism de recreere în zonele premontane. ➤ Lipsa sistemului de colectare a gunoierului menajer și folosirea bazinelor râurilor ca și groapă de gunoi a satului ➤ Oferta de servicii turistice este 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Posibilitatea accesării finanțărilor nerambursabile ale fondurile structurale ale UE ➤ Existența programelor administrate de Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile prin care se pot da în administrare și exploatare turistică zone protejate ➤ Interes crescând pentru turismul cultural ➤ Existența unor programe de finanțare pentru dezvoltarea rurală prin activități economice neagricole (meșteșuguri artizanale, agroturism etc.) ➤ Recâștigarea atractivității centrelor turistice tradiționale pentru turiștii autohtoni și din țările vecine ➤ Posibilitatea implementării relativ simple în circuitul turistic a unor trasee de drumeții ➤ Reducerea deteriorării drumurilor agricole și forestiere create și folosite de manieră spontană prin repararea și întreținerea acestora ca urmare a practicării turismului ➤ Existența programelor 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Măsuri de protecția mediului în detrimentul activității turistice ➤ Întârzierea privatizării unităților din turism ➤ Calitatea slabă a mediului în unele zone de atracție ➤ Lipsa de competitivitate a ofertelor de produse turistice ➤ Dezvoltarea competitivității ofertelor turistice în zonele transfrontaliere ➤ Stagnarea dezvoltării turismului rural în zonele monoindustriale ➤ Dezvoltarea industrială, agricolă și silvică ➤ Investiții scăzute în infrastructura turistică ➤ Insuficiența fondurilor alocate pentru reabilitarea infrastructurii de transport (în special rutieră)

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

<p>zona rurală utilizabil pentru agroturism</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Existența unor tipuri de turism de nișă care funcționează foarte bine și pot fi model pentru alte inițiative (ENDUROMANIA) 	<p>de slabă calitate</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Degradarea progresivă a patrimoniului cultural-turistic ➤ Lipsa unor produse turistice 	<p>educaționale pentru calificarea și perfecționarea forței de muncă din domeniul turismului</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Regimul silvic, reglementat legal, poate avea efecte favorabile asupra mediului și turismului ➤ Convergența de interese pentru dezvoltarea turismului 	
--	--	---	--

CAPITOLUL 5

PROGRAMUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE A TURISMULUI LA NIVELUL ZONEI FORMATE DIN JUDEȚELE TIMIȘ, CARAȘ – SEVERIN ȘI MEHEDINȚI

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

Ca urmare a analizei parteneriale la nivelul zonei formate din județele Timiș, Caraș – Severin și Mehedinți, s-au identificat următoarele domenii de acțiune:

- Infrastructura tehnică
- Infrastructura turistică
- Resursele umane care activează în sectorul turistic
- Mediu

Programul strategic de dezvoltare a turismului la nivelul zonei formate din județele Timiș, Caraș – Severin și Mehedinți urmărește următoarele obiective strategice:

Obiectiv general

Promovarea dezvoltării economico-sociale în aria de cooperare transfrontalieră România – Serbia prin dezvoltarea planificării strategice în domeniul turismului ca suport pentru dezvoltarea durabilă a zonei.

Obiective specifice

Dezvoltarea potențialului turistic zonal prin promovarea unor proiecte, parteneriate și structuri asociative care să consolideze cooperarea între principalii actori din turism, ca rezultate ale programului strategic.

Dezvoltarea infrastructurii turistice în scopul creșterii atractivității zonei transfrontaliere formată din județele Timiș, Caraș – Severin și Mehedinți.

Priorități	Arii de intervenție	Acțiuni
Infrastructura de turism	Reabilitarea și modernizarea căilor de acces spre obiectivele turistice cu potențial ridicat	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Reabilitarea structurii rutiere de acces către obiectivele turistice din zonă ➤ Asigurarea unor mijloace de transport în comun care să facă legătura dintre stațiile CFR cele mai apropiate cu obiectivele turistice cu potențial ridicat
	Completarea și modernizarea sistemelor de marcaj turistic	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Refacerea marcajelor pe traseele turistice ➤ Realizarea și extinderea marcajelor de tip panou stradal pentru resursele naturale și antropice
	Reabilitarea și amenajarea obiectivelor turistice	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Restaurarea și conservarea obiectivelor din patrimoniul cultural UNESCO, național și local ➤ Realizarea sau după caz reabilitarea infrastructurii turistice (inclusiv de cazare) din apropierea obiectivelor turistice ➤ Reabilitarea, conservarea și amenajarea fostelor situri industriale pentru introducerea acestora în circuitul turistic (turism tematic) ➤ Reabilitarea siturilor istorice

*Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș,
Caraș-Severin și Mehedinți*

Diversificarea ofertei turistice	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Crearea și promovarea produselor turistice cu specific local și zonal ➤ Creșterea calității serviciilor turistice ➤ Dezvoltarea activităților de turism tematic și de nișă ➤ Introducerea sectorului Dunării aferent județelor Caraș Severin și Mehedinți în circuitul turistic prin realizarea unor produse turistice integrate
Dezvoltarea turismului rural	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Promovarea agroturismului în corelare cu promovarea evenimentelor populare tradiționale (târguri de meșteșuguri tradiționale, rugi, sărbători religioase)
Promovarea turismului în zona transfrontalieră	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizarea unor produse turistice transfrontaliere (trasee turistice pe ambele părți ale frontierei în zone cu caracteristici și/sau tradiții comune) ➤ Utilizarea potențialului turistic al Dunării pentru realizarea unor produse turistice (de asemenea pe ambele părți ale frontierei)
Conservarea și valorificarea ariilor naturale protejate	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Valorificarea și amenajarea obiectivelor turistice naturale (lacuri, peșteri, formațiuni geologice, chei, cascade, saline) pentru activități turistice
Dezvoltarea turismului tematic	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Crearea unor circuite turistice zonale tradiționale (drumul vinului, drumul fierului, defileul Dunării) ➤ Inițierea și dezvoltarea turismului industrial
Reabilitarea și dezvoltarea stațiunilor balneo-climaterice	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Reabilitarea structurii rutiere de acces către stațiunile balneo-climaterice ➤ Retehnologizarea și modernizarea bazelor de tratament existente ➤ Modernizarea rețelelor de utilități publice aferente stațiunilor balneare ➤ Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de recreere din stațiunile balneare (alei de acces către izvoare, parcuri balneare etc.)
Calificarea personalului care lucrează în turism	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Formare profesională și training pentru resursele umane din domeniul turismului ➤ Adaptarea curriculei din școlile de arte și meserii cu profil turistic la noile cerințe ale pieței forței de muncă din turism

CAPITOLUL 6

STRUCTURA PROGRAMULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE A TURISMULUI LA NIVELUL ZONEI FORMATE DIN JUDEȚELE TIMIȘ, CARAȘ-SEVERIN ȘI MEHEDINȚI

STRUCTURA PROGRAMULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE A TURISMULUI LA NIVELUL ZONEI FORMATE DIN JUDEȚELE TIMIȘ, CARAȘ-SEVERIN ȘI MEHEDINȚI

JUDEȚUL TIMIȘ

DOMENIUL DE INTERVENȚIE DI :	Reabilitarea și modernizarea căilor de acces spre obiectivele turistice cu potențial ridicat
MĂSURA :	Reabilitarea structurii rutiere de acces către zonele turistice

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
1.	Amenajare Triplex Confinium pe granița RO-SE pentru trafic persoane și marfă în contextul operaționalizării Zonei Industriale Triplex	CJT/ CL Beba Veche	1.500.000	POC 2007-2013/PHARE CBC 2006 Ro-Se	În pregătire documentație proiect
2.	Studiu Fezabilitate – Amenajare PTF Foeni Iasa Tomici pentru trafic permanent, promovarea schimburilor economice, creșterea competitivității generale a economiei și îmbunătățirea standardului de viață a populației din regiune	CJ Timiș/ Vama, CL Foeni, Secanj Serbia	49.200	PHARE CBC-2005 RO-SE	În implementare Finalizare implementare Mai 2008
3.	Studiu de Fezabilitate pentru modernizare drum acces rutier Cruceni – PTF Iacsa Tomici, L – 3 km	CL Foeni/CJ Timiș, Secanj, ADETIM	31.945	PHARE CBC 2005 RO-SE	În implementare . Finalizare implementare septembrie 2008
4.	Reabilitare DJ 593 Foeni-Giulvăz – Peciu Nou segmentul Foeni – PTF, L-4,4 km	CJT/Secanj Serbia	1.099.144	PHARE CBC 2004 RO-SE	În Implementare.Finalizare implementare august 2008
5.	Reabilitarea DC 184 tronson Banloc – Partoș – limita frontieră Serbia	CL Banloc/ CJ Timiș	914.000	PHARE CBC 2006 RO-SE	Documentație finalizată (SF+PT)
6.	SF – Centru logistic transport intermodal marfă	ADETIM/CJT, ATV, CCI Zrenianin	150.000	PHARE CBC 2006 RO-SE	CF se va depune pe CBC RO-SE 2006
7.	Modernizare infrastructură rutieră DJ 682 B Valcani – PTF RO-SE , L-4,4 km	CJ Timiș/ CL Valcani, (Primăria Cioka)	1.320.000	CBC RO-SE 2006	Fișă proiect finalizată . Nec identificare sursă finanțare
8.	Modernizarea drumului județean DJ 594 Comloșu Mare DN 59 C – Lunga – PTF Serbia pentru îmbunătățirea conexiunilor între localitățile din zona de cooperare transfrontalieră RO-SE, L- 4,3 km	CJ Timiș/ Primăria Nakovo	1.290.000	CBC RO-SE 2006	Fișă proiect finalizată . Nec identificare sursă finanțare

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
9.	Reabilitare infrastructură rutieră DJ 682 B Valcani – Dudeștii Vechi, L- 9 km, pentru interconectarea localității în zona de cooperare RO-SE	CJ Timiș	2.700.000	CBC RO-SE 2006/	Fișă proiect finalizată . Nec identificare sursă finanțare
10.	Modernizarea drumului comunal DC 207 Foeni – PTF Meda Serbia, pentru îmbunătățirea conexiunilor între localitățile din zona de cooperare transfrontalieră RO-SE, Ltot – 3 km	CL Foeni/ CJ Timiș, CL Zitiste	880.000	CBC RO-SE 2006	Fișă proiect finalizată. Ncesită identificare sursă finanțare
11.	Modernizare infrastructură rutieră DC 215 Cenei – Checea – DN 59A, L-3 km pentru îmbunătățire conexiuni între localitățile din zona de cooperare transfrontalieră RO-SE	CL Checea/ CJ Timiș	3.150.000	PHARE CBC RO-SE 2006	Fișă proiect finalizată . Nec identificare sursă finanțare
12.	Reabilitare și modernizare infrastructură rutieră DC 7 Teremia Mică – Teremia Mare – Frontiră Serbia, Ltot- 7,7 km pentru interconectare localități în zona de cooperare RO-SE	CL Teremia Mare/ CJ Timiș	2.310.000	CBC RO-SE 2006	Propunere
13.	Modernizare infrastructură rutieră DC 1 Beba Veche – Valcani Ltot – 18 km, pentru interconectare localități în zona de cooperare transfrontalieră RO-SE	CL Beba Veche/ CJ Timiș	5.400.000		Propunere
14.	Studiu de Fezabilitate – Parc Industrial Triplex Confinium	CJ Timiș/CL Beba Veche, DKMT	62.169	PHARE CBC RO-SE 2006	În evaluare. CF depusă în 23 ian 2008
15.	Rețea integrată de cooperare transfrontalieră pe frontiera RO - SE, prin înființarea/consolidarea agențiilor județene de dezvoltare și promovare economică	ADETIM/ CJT, CJCS	85.459	PHARE CBC RO SE 2004	În implementare. Finalizare implementare iulie 2008.

DOMENIUL DE INTERVENȚIE DI : Promovarea turismului în zona transfrontalieră
MĂSURA : Realizarea unor produse turistice transfrontaliere

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
1.	Studiu de fezabilitate pentru valorificarea potențialului turistic transfrontalier, incluzând piste de cicloturism de-a lungul Râului Bega, în aval de Timișoara	CJ Timiș/ ADETIM, Novi Becej	47.822	PHARE CBC 2006 RO-SE	Cerere finanțare depusă 23 ian 2008 pe CBC 2006 RO-SE. Finalizare implementare decembrie 2008
2.	Cenad-Kikinda - Parteneriat pentru sprijinirea dezvoltării turismului local și transfrontalier	CL Cenad/ADETIM, CL Kikinda	139.509	PHARE CBC Ro-Se 2006	Depus 23 ianuarie 2008 pe CBC Ro-Se 2006
3.	Valorificarea potențialului turistic local județean transfrontalier – Timișoara, poartă de acces spre arealul româno – sârb al Dunării	ADETIM/CJ Timiș	130.874	CBC RO- SE 2005/2	În implementare. Finalizare implementare noiembrie 2008.
4.	Parteneriat instituțional transfrontalier pentru elaborarea Programului Strategic de Dezvoltare a turismului la nivelul zonei formate din județele Timiș, Caraș Severin și Mehedinți	ADETIM	28.674	PHARE CBC RO- SE 2005	În implementare .

DOMENIUL DE INTERVENȚIE DI : Diversificarea ofertei turistice
MĂSURA : Crearea și promovarea produselor turistice cu specific local și zonal

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
1.	Amenajarea Palat Baroc Timișoara	CJ Timiș	1.000.000	Buget CJT	În implementare. Finalizare implementare 2008.
2.	Amenajarea și dezvoltarea Muzeului Satului Bănățean Timișoara	CJ Timiș	1.125.000	Buget CJT	Proiectare + Execuție lucrări
3.	Reabilitarea și revitalizarea fortificației Cetății Timișoara – Bastionul Theresia	CJ Timiș/ CL Timișoara	7.629.626	PHARE Infrastructură Mare 2005	În implementare
4.	Studiu de Fezabilitate și Proiect Tehnic - Restaurarea și	CJ Timiș	6.400.000	POR	Finalizare documentație

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

	refuncționalizarea castelului Huniade al Muzeului Banatului				(SF+PT)oct-nov 2008. Elaborare CF accesare fond. SF finanțat prin Ministerul Culturii.
5.	Dotări și lucrări de reabilitare și modernizare - Punct Muzeal Traian Vuia	CJ Timiș	198.000	Buget CJ Timiș	În implementare
6.	Valorificarea Muzeului Satului Bănățean ca simbol al tradițiilor și ospitalității bănățene prin transformarea sa în principala atracție culturală și turistică a zonei	CJ Timiș	5.000.000	POR	Fișă proiect finalizată Necesita Aprob pt cofin.și întocmire documentație.
7.	Reabilitarea – conservarea Mănăstirii Franciscanilor – monument istoric, centru de revitalizare culturală	CJ Timiș/ CCAJT	4.500.000	POR/Fonduri proprii	Fișă proiect finalizată. Nec aprobare și întocmire documentație proiect
8.	Restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea sediului central al Bibliotecii Județene Timiș	CJ Timiș	739.000	POR/Fonduri proprii	Fișă proiect finalizată
9.	Restaurare Conac Foeni și introducere în circuitul turistic, istoric și cultural	CJ Timiș/ CL Foeni	Neestimat	POR/Fonduri proprii	Studiu de Fezabilitate în execuție
10.	Reabilitare Castel Banloc	CL Banloc/ CJ Timiș	1.400.000	POR/Fonduri proprii	Propunere
11.	Valorificarea potențialului turistic al Canalului Bega	CJT/ CL Timișoara	Neestimat	POR	Fișă proiect în curs
12.	Amenajare platformă campare în localități riverane canalului Bega (Sânmihaiu Român, Uivin, Uivar, Otelec)	CL/ CJ Timiș	Neestimat	PNDR	Propunere
13.	Restaurare ansamblu „Mănăstirea Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș	CL Banloc/ CJ Timiș	500.000	POR/Fonduri proprii	Fișă proiect finalizată. Necesită aprobare și întocmire documentație
14.	Amenajarea falezei turistice în municipil Orșova – etapa a II-a	CL Orșova	Neestimat	POR Axa 5.2	Concept

DOMENIUL DE INTERVENȚIE DI :

Reabilitarea și dezvoltarea stațiunilor balneo-climaterice

MĂSURA :

Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de recreere din stațiunile balneare

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
1.	Reabilitarea infrastructurii balneare de agrement în stațiunea Buziaș	CL Buziaș/ CJ Timiș	1.000.000	POR	Fișă proiect finalizată Necesita Aprob pt cofin.și întocmire documentație
2.	Reabilitarea infrastructurii balneare de agrement în stațiunea Calacea	CL Orțișoara/ CJ Timiș	2.000.000	POR	Propunere
3.	Reabilitare infrastructură a bazei de agrement și tratament Lovrin	CL Lovrin/ CJ Timiș	Neestimat	PNDR	Propunere

Programul Strategic de Dezvoltare a Turismului la Nivelul Zonei Formate din Județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți

4.	Zona de agrement localizată între Pădurea Verde Timișoara și Lacul Dumbrăvița	CL Timișoara/ CJ Timiș	2.500.000	POR	Fișă proiect în curs Necesita Aprob pt cofin. și întocmire documentație
5.	Reabilitare infrastructură de agrement la Ștrandul Termal Sânmihaiu Român	CL/ CJ Timiș	Neestimat	PNDR	Propunere
6.	Reabilitare și modernizare străzi în municipiul Orșova	CL Orșova	2.478.960	POR Axa 2.1	În evaluare

DOMENIUL DE INTERVENȚIE DI :

Conservarea și valorificarea ariilor naturale protejate

MĂSURA :

Valorificarea și amenajarea obiectivelor turistice naturale pentru activități turistice

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
1.	Amenajarea obiectivului turistic natural Satchinez, Zona Lacul Pișchia, Zona Pădurea Verde, Canalul Bega	CL,/ CJ Timiș	Neestimat	POR//POS Mediu	Propunere

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
2.	Amenajarea obiectivului natural de interes turistic din zona Lacului Pișchia	CL Pișchia/ CJ Timiș	Neestimat	PNDR	Propunere
3.	Amenajarea obiectivului turistic natural din Zona Protejată Lacul Pișchia	CL Pișchia/ CJ Timiș	Neestimat	POR/POS Mediu	Propunere
4.	Amenajare platformă campare la Lacul Surduc, pe versantul situat la NV de Mâtnicul Mic	CL/ CJ Timiș	3.500.000	POR	Propunere .
5.	Reabilitarea structurilor de cazare, crearea structurilor de agrement în zona de est a județului Timiș, pentru valorificarea potențialului turistic existent	CJ Timiș/ Asoc Publică CJT CL Nădrag, Fârdea	Neestimat	POR	Propunere
6.	Amenajarea obiectivului natural de interes turistic în zona Port Periam	CL Periam/ CJ Timiș	Neestimat	PNDR	Propunere

CONTRACTE de GRANT SEMNATE ÎN AUGUST 2007 PENTRU PROIECTE DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ DEPUSE DE ORGANIZAȚII DIN SERBIA (ZONA TRANSFRONTALIERĂ)

SURSA DE FINANȚARE: CARDS 2005

DOMENIUL DE INTERVENȚIE DI :

Diversificarea ofertei turistice

MĂSURA :

Crearea și promovarea produselor turistice cu specific local și zonal

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
1.	The House of Serbian and Romanian friendship Casa prieteniei româno - sârbe	Municipality Bor - Moša Pijde 3, 19210 Bor, Serbia	294.389	PHARE CBC RO-SE 2005	
2.	Touristical offer improvement in Novi Becej Îmbunătățirea ofertei turistice în Novi Becej	Municipality of Novi Becej - Zarka Zrenjanina 8, 23272 Novi Becej, Serbia	239.795	PHARE CBC RO-SE 2005	
3.	The development and promotion of rural tourism in undeveloped cross-border region Romania-Serbia Dezvoltarea și promovarea turismului rural în zona transfrontalieră slab dezvoltată	*Local Community-Tetovo Selo - Kosutova br.1, 24427, Tetovo Selo Serbia; Local Council of villages Dumbrava ^a , Timis County, Romania	63.650	PHARE CBC RO-SE 2005	
4.	Municipality of Zrenjanin's Sustainable Tourism Development Study Studio privind dezvoltarea sustenabilă a turismului – Municipalitatea Zrenjanin	Tourist Organization of Zrenjanin - Koče Kolarova 68, 23000 Zrenjanin, Serbia	42.935	PHARE CBC RO-SE 2005	
5.	Improving the cooperation in the filed of culture in the regions of South Banat, Timis, and Caras – Severin Îmbunătățirea cooperării culturale în județele Banatul de sud, Timiș și Caraș Severin	Secondary School "Borislav Petrov Braca" Vrsac - Mihajla Pupina 1, 26300 Vrsac, Serbia	47.500	PHARE CBC RO-SE 2005	

DOMENIUL DE INTERVENȚIE DI :

Promovarea turismului în zona transfrontalieră

MĂSURA :

Realizarea unor produse turistice transfrontaliere

Nr. crt.	Titlul proiectului	Beneficiar și parteneri	Buget total (EURO)	Program de finanțare	Stadiu
1.	BANAT 22 – Promotion of top 22 tourist locations and events in Banat BANAT 22 – Promovarea a 22 locații turistice și evenimente de top în Banat	*Municipality of Pancevo - Trg Kralja Petra I 2-4, 26000 Pancevo, Serbia; Euroregional Centre for Democracy ^{ca} , Timisoara, Romania	146.895	PHARE CBC RO-SE 2005	
2.	Basketball without rest Basketball tot timpul	Municipality of Coka - Potiska 20, 23320 Čoka, Serbia	43.230	PHARE CBC RO-SE 2005	
3.	Come on over! Veniți, vă așteptăm	*Association of citizens Duga - Vuka Karadzica 20/8, 24430 Ada, Serbia; Bethany Social Services Foundation ^a , Timisoara, Romania	48.370	PHARE CBC RO-SE 2005	
4.	Tennis connecting people Tenisul leagă oamenii	*Tennis Klub Dinamo Pancevo - Masarikova 1-a, 26000 Pančevo, Serbia; TC Tivoli ^{ca} , Timisoara, Romania	39.000	PHARE CBC RO-SE 2005	